



Svenska Brukshundklubben

Regler för IPO-R-prov

inom

Federation Cynologique Internationale FCI



och

Internationale Rettungshunde Organisation IRO



Gäller fr.o.m. 2019-01-01

Nationell anpassning fr.o.m. 2019-01-01

Översättning och anpassning: Leif Sundberg

Förord

Denna provningsordning för räddningshundar har utarbetats gemensamt av FCI:s kommission för räddningshundar och IRO (Internationale Rettungshundeorganisation) och antagits av såväl FCI:s styrelse som IRO:s generalförsamling.

Den ersätter den hittills gällande provningsordningen för räddningshundar inom FCI och IRO. Den har utarbetats och behandlats på det tyska språket. Vid översättningar och eventuella tvivelsmål är den tyska versionen vägledande.

Provningsordningen kommer att bearbetas, ändras, anpassas eller utökas med beaktande av de kommande fem årens erfarenheter. Ändringar måste formellt godkännas av vederbörande instanser inom FCI och IRO.

Denna provningsordning gäller inom samtliga medlemsorganisationer inom FCI och IRO. Den är avsedd att vara en internationell plattform för organisationernas träning av räddningshundar.

För Mission Readiness Test, MRT, ansvarar de nationella och internationella insatsorganisationerna.

Av praktiska skäl används ibland ordet "han". Det gäller alltid även som "hon".

Fastställd av FCI:s generalkommitté
februari 2018

samt av IRO:s generalförsamling
juni 2018

Gäller fr.o.m. 1 jan. 2019

Nationell anpassning fr.o.m. 2019-01-01

Innehåll

Förord, innehållsförteckning	sid. 2
Allmänna regler SKK	3
Särskilda regler SBK	7
1. IPO-R, allmänna regler	10
2. Organisation	11
3. Utförande och bedömning	18
3.3 Lydnad och Miljöprov (U+G)	19
3.4 Näsarbete	26
4. Lydnad och Miljöprov (U+G)	32
Klass V	32
Klass A	34
Klass B	37
7. Näsarbete Klass V	40
8. Näsarbete Klass A	41
9. Näsarbete Klass B	44
10. Skisser Lydnad	48
20. Skisser Miljöprov	54

Allmänna regler för utställningar, prov, tävlingar och beskrivningar

Anordnade av SKK och till SKK anslutna läns-, special- och verksamhetsklubbar samt avtalsanslutna klubbar.

Dessa regler är fastställda att gälla fr o m 2017-01-01 t o m 2021-12-31. Eventuella ändringar som påkallats av svensk lagstiftning eller FCI återfinns på SKKs webbplats (www.skk.se)

Nedanstående regler gäller för officiella (stambokförda) utställningar, prov, tävlingar och beskrivningar samt i tillämpliga delar även vid inofficiella (icke stambokförda) arrangemang som anordnas inom SKK-organisationen. Härutöver gäller i tillämpliga delar SKKs stadgar, samt bestämmelser som utfärdats av myndighet.

Inledning

Sammanförandet av hundar till utställningar, prov, tävlingar och beskrivningar ställer krav på såväl arrangör som ägare/förare av hund för att kunna upprätthålla ett gott skydd mot smittsamma sjukdomar och skador på människor, den egna hunden och andra djur.

Hundens välfärd har alltid högsta prioritet på samtliga arrangemang inom SKK-organisationen.

Det är också viktigt att resultatet av bedömningen inte påverkas av otillbörliga förhållanden.

Det åligger deltagare och funktionär att handla eller uppträda på sådant sätt att det inte skadar eller motverkar SKK eller dess medlemsorganisationer samt att på utställning, prov, tävling eller beskrivning inte agera på sådant sätt att det påverkar andra hundars chanser till rättvis bedömning och att inte heller uttala sig nedsättande om andra hundar, funktionärer eller deltagare.

Samtliga hundar ska ställas till förfogande för de undersökningar och de provtagningar som kan föranledas av kontroll av doping och andra otillbörliga förhållanden.

När veterinärintyg åberopas för en hund ska detta vara utfärdat på av SKK godkänd blankett (se exempelvis F145 Sveriges Veterinärförbund eller motsvarande). Uppgifter som ska finnas med för att intyget ska accepteras är: ras, registrerat namn, registreringsnummer, ID-nummer, beskrivning av skada, om den är förvärvad, vad ingreppet avser, åtgärd, anledning till åtgärd och om kroppsdel avlägsnats kommentera dess utseende. Intyg i original ska alltid medtas vid utställning.

Vidimerad kopia räknas som original.

Arrangör äger rätt att kopiera veterinärintyg.

Person får inte anmäla, föra eller låta framföra hund på utställning, prov, tävling eller beskrivning, och inte heller på utställning delta med avels- eller uppfödargrupp, som:

- på grund av myndighetsbeslut inte får hantera eller inneha djur
- av SKKs Disciplinnämnd utesluts ur SKK-organisationen
- av SKKs Disciplinnämnd, SKK Centralstyrelse, nordisk kennelklubb eller FCI avstängts från rätten att anmäla, föra eller låta framföra hund på utställning, prov, tävling eller beskrivning
- valt att utträda ur SKK-organisationen under pågående utredning i SKKs Disciplinnämnd.

Hundägare ansvarar för att hund vid utställning, prov, tävling eller beskrivning inte framförs av person som på grund av myndighetsbeslut inte får hantera eller inneha djur, alternativt är utesluten, avstängd eller har utträtt ur SKK-organisationen under pågående utredning i SKKs Disciplinnämnd.

Hund får inte delta, som under de senaste sex månaderna före aktuellt utställnings-, prov-, tävlings- eller beskrivningstillfälle ägts av person som av SKKs Disciplinnämnd utesluts eller ålagts förbud att anmäla, föra eller låta framföra hund vid utställning, prov, tävling eller beskrivning.

Person som av SKK Centralstyrelse tilldelats tillträdesförbud i enlighet med SKKs stadga § 9 har inte rätt till tillträde på utställning, prov, tävling eller beskrivning eller annat klubbarrangemang.

Resultat tilldelade i officiell klass registreras hos SKK. Endast registrerad hund kan tilldelas championat.

1. Vaccinationer

Deltagande utländska hundar ska vara införda till Sverige i enlighet med svenska införselbestämmelser för hund avseende rabiesvaccination och avmaskning gentemot bandmask (echinococcus).

Deltagande hundar samt andra hundar som har tillåtelse att vistas på området ska vara vaccinerade mot valpsjuka enligt följande:

- Hund under ett (1) års ålder: vid lägst tio (10) veckors ålder.
- Hund över ett (1) års ålder: Hund ska vara vaccinerad vid lägst tio (10) månaders ålder och inte vara utförd för mer än fyra (4) år sedan.
- Förstagångsvaccination ska vara gjord minst fjorton (14) dagar före prov-, tävlings-, beskrivnings- och/eller utställningsdagen.

Kontroll av att gällande införsel- och vaccinationsregler följts kan förekomma.

Vidare rekommenderar SKK att deltagande hundar samt andra hundar som har tillåtelse att vistas på området dessutom är vaccinerade mot parvovirusinfektion och parainfluensa (kennelhosta).

2. ID-märkning

Hund ska vara ID-märkt för att få delta på utställning, prov, tävling eller beskrivning.

ID-märkningen kan ske genom tatuering eller genom implantat av microchip som uppfyller ISO-standard 11784 och 11785.

Vid utställning anordnad av SKKs centralstyrelse eller SKK/länsklubb är arrangören skyldig att tillhandahålla avläsare.

Kontroll av ID-märkning kan ske.

3. Ansvar

Hundägare eller dennes ombud står under pågående utställning, prov, tävling eller beskrivning under det ansvar som följer av lagen om tillsyn över hundar och katter.

Deltagare vid utställning, prov-, tävling- eller beskrivning svarar för att hunden hålls på ett sådant sätt att den inte kan tillfoga sig själv eller andra skada. Förvaring i bil, bur, tält eller dylikt får under inga omständigheter ske under sådana förhållanden att hunden kan ta skada.

Om hundägare eller dennes ombud under utställning, prov, tävling, beskrivning eller klubborganiserad aktivitet förvarar hund i strid mot ovanstående ska denne, av tjänstgörande funktionär, på särskild blankett, rapporteras till SKK. Exempel på funktionär är: domare, beskrivare, bestyrelse, kommissarie, tjänstgörande veterinär, prov- eller tävlingsledare, ringsekreterare, instruktör, figurant vid prov m.fl.

Det åligger arrangören att se till att blanketten finns tillgänglig vid arrangemanget.

Arrangerande klubb fritar sig och sina funktionärer från allt ansvar för skada eller förlust som kan uppstå för hundägare i samband med utställning, prov, tävling eller beskrivning. Detsamma gäller skada som förorsakats av hund under pågående utställning, prov, tävling eller beskrivning om skadan inte bevisligen varit en följd av uppenbart bristande arrangemang.

Aga av hund är förbjuden.

4. Force majeure

Arrangören är inte skyldig att återbetala anmälningsavgiften om arrangemanget blivit inställt på grund av force majeure.

SKK eller medlemsorganisation svarar inte för skador eller direkta eller indirekta kostnader som orsakats på grund av icke genomfört evenemang. Inte heller förtroendevald, tjänsteman eller funktionär inom SKK eller medlemsorganisation som fattat beslut om sådant evenemang, svarar för skador eller direkta eller indirekta kostnader.

5. Oacceptabelt beteende

Hund som under utställning, prov, tävling, beskrivning eller klubborganiserad aktivitet uppvisar ett oacceptabelt beteende genom att visa aggressivitet, göra utfall eller på annat sätt uppträda hotfullt mot människor och/eller andra hundar eller tamdjur, ska på särskild blankett rapporteras till SKK av tjänstgörande funktionär.

Tjänstgörande funktionär har en särskild rapporteringsskyldighet rörande oacceptabelt beteende enligt ovan. Denna gäller även om den tjänstgörande funktionären inte själv har bevittnat den aktuella händelsen. Det åligger arrangör att se till att blanketten finns tillgänglig vid alla arrangemang och klubborganiserade aktiviteter.

Exempel på funktionär är: domare, beskrivare, bestyrelse, kommissarie, tjänstgörande veterinär, prov- eller tävlingsledare, ringsekreterare, instruktör, figurant vid prov m.fl.

Rapporterad hund kan avvisas från området.

6. Hinder för deltagande i utställningar, prov och tävlingar

Mentalitet:

Hund som vid tre (3) tillfällen tilldelats Disqualified eller 0 pris med hänvisning till mentaliteten, äger inte rätt att delta. Tjänstgörande domare har i samtliga, prov-, tävlings- och beskrivningsformer rätt att utdela Disqualified med hänvisning till mentaliteten om domaren bedömer att hunden utifrån aktuell prov-, tävling- eller beskrivningsforms förutsättningar uppvisar aggressivitet, eller tydligt flyktbeteende dvs då hund kastar sig paniskt iväg från domaren/funktionären och det inte finns någon möjlighet att närma sig hunden på naturlig väg.

Smittsam sjukdom:

Hund som har en smittsam sjukdom eller ohyra får inte delta.

Hund får inte delta som under den senaste månaden har haft eller misstänkts ha haft valpsjuka, parvovirusinfektion eller kennelhosta, eller som under den senaste månaden vistats tillsammans med hund som då var sjuk i någon av dessa sjukdomar.

Hund får inte delta tidigare än 2 månader efter avslutad karantänsvistelse.

Dräktig tik och valptik:

Dräktig tik får inte delta i utställning, prov, tävling eller beskrivning 30 dagar före valpning, beräknat från 63 dagar efter första parningen, och får inte heller delta förrän 75 dagar efter valpning, oavsett resultatet av valpningen.

Valpar:

Valpar under 4 månaders ålder får inte delta på utställning, prov, tävling eller beskrivning och inte heller införas på området. Det är arrangörens ansvar att definiera vad som är området.

Öronkuperade hundar**Födda före 1 januari 2008:**

- Hund född i land där öronkupering inte var tillåten när den företogs alternativt är fallen undan dansk-, finsk-, norsk- eller svenskägd tik får inte delta på utställning, SBKs exteriörbeskrivning, prov, tävling eller beskrivning.
- Hund född i land där öronkupering var tillåten när den företogs får delta på utställning, SBKs exteriörbeskrivning, prov, tävling och beskrivning.

Födda 1 januari 2008 eller senare:

- Får inte delta på utställning eller SBKs exteriörbeskrivning.
- Hund född i land där öronkupering var tillåten när den företogs får delta på prov, tävling och beskrivning.
- Hund född i land där öronkupering inte var tillåten när den företogs får inte delta på utställning, SBKs exteriörbeskrivning, prov, tävling eller beskrivning.

Svanskuperade hundar och hundar som inte fötts med naturlig hellång svans

I detta sammanhang likställs svansamputerade hundar med svanskuperade.

Födda före 1 januari 2008:

- Hund född i land där svanskupering var tillåten när den företogs och som inte är fallen undan svensk- eller norskägd tik får delta på utställning, SBKs exteriörbeskrivning, prov, tävling och beskrivning.
- Hund född i Sverige och där svanskuperingen utförts av veterinärmedicinska skäl för att avhjälpa en efter födelsen förvärvad skada och där intyg i enlighet med vad som anges i inledningen till allmänna regler kan uppvisas i original såväl vid arrangemanget som senare får delta på utställning, SBKs exteriörbeskrivning, prov, tävling och beskrivning.
- Dock gällande hund av raserna dobermann och rottweiler född i land där svanskupering inte var tillåten när den företogs, oavsett de veterinärmedicinska skäl som anges ovan, får inte delta på utställning, SBKs exteriörbeskrivning, prov eller tävling. Däremot får den delta på Mentalbeskrivning Hund..

Födda 1 januari 2008 eller senare:**Prov, tävling och mentalbeskrivning**

- Hund född i land där svanskupering var tillåten när den företogs eller som har svanskuperats av veterinärmedicinska skäl alternativt inte är född med naturligt hellång svans får delta på prov, tävling och beskrivning.
- Hund född i land där svanskupering inte var tillåten då den företogs får inte delta på prov, tävling eller beskrivning.

Generalklausul och dispensmöjlighet

Hund som förts ut ur Sverige och som blivit öronkuperad eller svanskuperad eller fått annan i Sverige otillåten åtgärd vidtagen, får efter återinförsel till Sverige inte delta på utställning, SBKs exteriörbeskrivning, prov, tävling eller beskrivning. Detta gäller även valpar undan tik som förts ut ur Sverige, om valparna fötts inom ett år från dagen för utförseln av tiken.

Från denna bestämmelse kan SKKs centralstyrelse medge undantag om det klart framgår att utförseln inte skett för att kringgå reglerna om hinder för deltagande, eller om synnerliga skäl föreligger.

7. Doping och andra otillbörliga förhållanden

Deltagande hund får inte vara skadad eller sjuk. Den får inte heller vara påverkad på otillbörligt sätt, det vill säga den får inte vara utsatt för åtgärd som otillbörligt kan påverka utseende, prestation, reaktion eller yttring av skada eller sjukdom.

Det åligger den som är ansvarig för hunden att vid behandling eller annan åtgärd förvissa sig om vad detta kan innebära i fråga om hundens rätt att delta vid utställning, prov, tävling eller beskrivning.

Doping av hund regleras av Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om träning och tävling med djur, SJVFS 2011:24 saknr L17, 7 kap. 1-2 §§ samt bilaga 2 till dessa föreskrifter.

Därutöver återfinns detaljerade regler för vilka behandlingar och åtgärder som är otillåtna inom SKK-organisationen i Nationellt dopingreglemente för hund. Här finns också regler för dispensansökan från SKK-organisationens dopingreglemente.

Då utställningsbestyrelse/provledning/tävlingsledning bestämt att prov för utrönande av eventuell doping eller annan otillåten åtgärd ska tas, är den som är ansvarig för hunden skyldig att ställa aktuell hund till förfogande för provtagning och för de ytterligare undersökningar som kan föranledas därav. Manipulation av prov för dopinganalys är förbjuden.

Kastrerad hanhund / tik

- Hanhund som kastrerats kirurgiskt, oavsett orsak, medges inte dispens att delta vid utställning och SBKs exteriörbeskrivning utan ska tilldelas Disqualified respektive ej godkänd.
- Hanhund som kastrerats kirurgiskt medges generell dispens att delta vid prov, tävling eller beskrivning. Vid internationella prov och tävlingar kan särskilda krav på testikelstatus föreligga – för upplysning om detta, se det specifika regelverket.
- Hanhund som kastrerats genom medicinsk behandling medges inte dispens för deltagande vid utställning, SBKs exteriörbeskrivning, prov, tävling eller beskrivning.
- Tik som kastrerats genom kontinuerlig medicinsk behandling eller kirurgisk behandling medges generell dispens för deltagande vid utställning, SBKs exteriörbeskrivning, prov, tävling och beskrivning. Se vidare *Nationellt dopingreglemente för hund*.

Särskilda regler för IPO-R-prov arrangerade av Svenska Brukshundklubben

8. Reglernas tillämplighet

Dessa regler ska, utöver vad som stadgas i FCI:s regler för IPO-R, tillämpas vid officiella IPO-R-prov (med undantag av VM) inom Svenska Brukshundklubben. Om motsägelse skulle uppstå mellan dessa regler och FCI:s IPO-R-regler gäller de senare.

9. Rätt att anordna prov

Officiella IPO-R-prov anordnas av lokalklubb eller distrikt på uppdrag av förbundsstyrelsen (FS).

Uppenbart åsidosättande av fastställda regler kan medföra att arrangör ej ges tillstånd att anordna prov under viss tid.

10. Ansökan om prov och tävlingar

a) Ansökan: Officiella IPO-R prov ska ansökas hos SBK för godkännande och fastställande. Ansökan sker enligt SBK anvisningar. Fastställda tävlingsprogrammet finns på SBK:s hemsida.

b) Tillstånd: Arrangör är skyldig att i god tid inhämta de tillstånd som enligt lagar och förordningar erfordras för provets genomförande.

Om utländsk domare och/eller figurant ska anlitas, ska namnuppgift på denna senast 6 månader före provdagen meddelas förbundskansliet, som via Svenska Kennelklubben (SKK) ansöker om tillstånd från domarens/figurantens hemland. Erhållet tillstånd ska finnas tillgängligt vid tävlingstillfället.

c) Ändringar i tävlingsprogrammet: Ansökan om ändringar i tävlingsprogrammet görs enligt SBK:s anvisningar.

e) Kungörande: Prov kungörs enligt SBK:s anvisningar.

11. Redovisning av prov

För varje hund ska en sammanställning över uppnådda poäng i provets olika delar upprättas. Redovisning av prov sker enligt SBK anvisningar.

Resultat ska även införas i resultatboken (se anvisning sid. 12).

12. Villkor för deltagande

a) IPO-R är öppet för alla hundar, även oregistrerade.

För registrerad hund:

Hunden skall delta under det namn den är registrerad. Resultat för hund som tävlar under oriktiga anmälningsuppgifter stryks.

För utlandsägd hund skall kopia av registreringsbeviset skickas till SKKs kansli för registrering av hundens uppgifter i SKKs databas innan anmälan sker.

Observera att om en utländsk hund delägs av en person boende i Sverige, måste hunden vara om-registrerad i SKK före anmälningstidens utgång.

För oregistrerad hund:

Oregistrerad hund som deltar i prov/tävling ska inneha en tävlingslicens (TAVLIC) utfärdad av SKK. TAVLIC-numret ska anges vid anmälan. Detta gäller även för utlandsägd hund.

b) För förare bosatt i Sverige krävs medlemskap i SBK. För förare bosatt utom Sverige krävs medlemskap i av SKK erkänd utländsk kennelorganisation, alternativt medlemskap i SBK.

c) Föraren ska under året uppnå lägst 12 års ålder.

d) Förare, bosatt i Sverige, får under en och samma tävlingssäsong (= kalenderår) representera endast en lokalklubb och därutöver en eller flera rasklubbar i SBK, vid tävlande med hund av ras hänförd till respektive rasklubb. Undantag gäller dock för förare, vars medlemskap upphör under säsongen. Vid förnyelse av detta kan byte av klubb ske.

e) För hund som uppnått 18 månaders ålder krävs genomgången mentalbeskrivning (MH) för deltagande i prov och tävling. (Med genomgången MH menas att denna är helt genomförd alt. avbrutits av beskrivaren.) För de raser som Svenska Brukshundklubben inte har avelsansvar för (se rasförteckning på SBK:s hemsida) kan kravet på MH ersättas av genomfört BPH.

f) För deltagande i IPO-R gäller åldersgränser för hunden enligt sid. 12.

13. Hinder för deltagande

Förare/ägare till hund som deltar i prov får ej tjänstgöra som funktionär inom den klass vari hunden deltar.

SBK:s etiska policy finns på > <https://www.brukshundklubben.se/styrdokument>

14. Avstängning av hund

Hund som vid något tillfälle under provet uppträder olämpligt, t.ex. förföljer vilt, utesluts från provet. Sådant beslut fattas av domare i den klass hunden deltar samt införs på resultatlistan och domarprotokollet. Anmälan om avstängning ska omgående insändas till förbundskansliet genom arrangörens försorg. FS äger rätt att avstänga hund för längre eller kortare tid.

15. Anmälan och avgifter

Anmälan till officiella prov och SM görs enligt SBK anvisningar.

Regler kring återbetalning finns i SBK anvisningar.

16. Protest

a) Förare som anser sig ha behandlats orättvist kan söka rättelse genom att avge protest till överdomare eller den domare som fungerar som överdomare. Protest får inte avse domslut utan endast tekniskt fel. Protest ska vara skriftlig och avlämnas till arrangören senast en halvtimme efter att momenten slutförts för dagen i aktuell klass. Protesten ska avgöras innan provet är slut för dagen. Avslagen protest ska skriftligen motiveras.

b) Klagande som inte är nöjd med överdomarens beslut kan besvära sig hos SBK Förbundsstyrelse (FS). Besvär ska skriftligen vara FS tillhanda senast en vecka efter provet.

17. Förares skyldigheter

Hundförare är skyldig att väl känna till och följa de regler och anvisningar som utfärdas för IPO-R-prov samt de ytterligare anvisningar som meddelas av provledaren.

Föraren är skyldig att anmäla sitt deltagande till provet i rätt tid. Skulle föraren vara förhindrad att infinna sig punktligt, måste han utan dröjsmål meddela provledaren detta. Varje förare som ställer upp i ett prov, ska infinna sig med utrustning och klädsel som är lämpliga för respektive provgrupp. Föraren är skyldig att fullfölja alla delmoment, även om han i något delmoment inte uppnått minimipöäng. Provet avslutas med att provresultatet tillkännages och resultatboken överlämnas. Bryter förare provet i förtid, ska detta antecknas i resultatboken tillsammans med motiveringen varför.

Förare som icke följer dessa regler eller i övrigt uppträder olämpligt kan av överdomare och/eller domare uteslutas från provet. (Ska antecknas i resultatboken, se sid 12.)

18. Funktionärer

Tjänstgörande domare och provledare ska vara medlemmar i SBK. För utländsk funktionär, se pkt **10b**. Domare får inte tävla i någon klass på tävling där domaren själv dömer. Arrangören utser provledare, som ansvarar för provets genomförande.

För samtliga kategorier av funktionärer gäller att de ska efterleva de etiska regler och riktlinjer som formuleras i dokumentet "Etisk policy för prov och tävlingar inom Svenska Brukshundklubben" samt dokumentet "Domarets regler för prov-/tävlingsdomare samt beskrivare inom SKK-organisationen".

19. Regler m.m.

Arrangören ska hålla dessa regler och övriga anvisningar för provet etc tillgängliga på provplatsen.

20. Maximering av antalet deltagare

Arrangören bestämmer maximiantalet deltagare i provet enligt bestämmelserna på sid 13. Maximeras antalet deltagare ska medlemmar i arrangerande klubb beredas tillfälle att delta före medlemmar från annan klubb.

Om antalet deltagare ej uppgår till minst fyra, ska arrangören ställa in provet.

21. Grupp- och klassindelning

IPO-R arrangeras enligt FCI:s regler i grupperna spår, ytsök och ruinsök (ej lavin- eller vattensök) samt i klasserna A och B.

22. Certifikat

Certifikat kan endast tilldelas registrerade hundar.

Certifikat tilldelas vinnande hund/hundar under förutsättning att minst 270 p, Mycket god (SG) uppnåtts i klass B. Dessutom tilldelas annan än vinnande hund/hundar certifikat om:

- dennes poängsumma uppgår till minst 286 p, Utmärkt (V)
- dennes poängsumma ej understiger segrarens med mer än 5 p (under förutsättning att betyg Mycket god (SG) uppnåtts).

23. CACIT vid internationellt prov

Fr.o.m. 2010-01-01 kan SBK arrangera internationellt IPO-R-prov med CACIT.

För att kunna tilldelas CACIT / Reserv CACIT vid internationellt prov ska hunden:

- Innan deltagande vid provet ha erhållit lägst "very good" eller 2:a pris i kvalitetsbedömning på utställning vid lägst 15 månaders ålder i bruksklass eller öppen klass.
- Vid provet ha erhållit betyg lägst Mycket god (SG) i den högsta klassen.
- Vara av ras ur FCI grupp 1, 2 eller 3 och som enligt FCI:s rasnomenklatur ska ha arbetsmerit för championat.

Kontroll av deltagande hunds behörighet att tilldelas CACIT resp Reserv CACIT

Det åligger SBK att innan resultatredovisning till SKKs kansli kontrollera att den hund som tilldelats CACIT resp. Reserv CACIT är behörig och har den erforderliga utställningsmeriten.

Föraren ska vid anmälan ange på blanketten när/var hunden har erhållit utställningsmeriten.

Resultatredovisning

Särskild resultatlista för internationellt prov redovisning till SKK ska användas. Ruta för CACIT resp. Reserv CACIT ska finnas och vara förkryssad för den/de hund/-ar som erhållit detta.

Ansökan om internationellt prov

SBK ska inkomma till SKK med sammanställning över de provtillfällen i IPO-R som under det kommande året avses att arrangeras som internationellt prov. Därefter ansöker SKK till FCI enligt fastställda rutiner.

24. Kontroller

Arrangör är skyldig att kontrollera

- att hunden är ID-märkt (Kontroll av ID-märkning kan ske genom stickprov.)
- att registrerad hund över 18 månaders ålder gjort mentalbeskrivning MH eller BPH
- att hunden är vaccinerad enligt gällande bestämmelser
- att hund i IPO-R klass B har 2 prov i klass A med minst betyg God (G) i resp. gren *)
- att hund i IPO-R klass A har ett prov i klass V med minst betyg Tillfredsställande (B) i resp. gren
- att föraren har giltigt medlemskap.

Tävlande, som ej kan uppvisa giltigt medlemskort ska erlægga en extra avgift om 10 kronor, vilken tillfaller arrangören. Det åligger sådan tävlande att inom tre dagar efter tävlingstillfället hos arrangören styrka sitt medlemskap. Sker inte detta, ska resultatet strykas.

25. Lottning om startordning

Genom provledarens försorg kan lottning om startordning ske på provplatsen vid utlyst tidpunkt och i närvaro av de tävlande. Lottad startordning gäller samtliga moment.

Löptikar kan delta i samtliga prov men måste hållas avskilda från övriga deltagande hundar och provas som sista deltagare i arrangemanget.

26. Hunds framförande

a) Vid samtliga moment ska hund, om ej annat framgår av reglerna, framföras fritt vid sidan.

b) Förare får inte ta emot hjälp av utomstående.

c) Godis eller hjälpmedel såsom boll, ring el. dyl. får ej användas från och med att hunden beträder provområdet och till och med att detta lämnats.

*) Anmärkning: Ett godkänt prov i klass A före 2018-12-31 ger rätt att starta i klass B i samma gren.

Internationell Prövningsordning för Räddningshundar (IPO-R)

1 Allmänt

1.1. Syfte och utförande

Syfte

IPO-R ska kvalificera hundarna för deras speciella användningsområde. Det avlagda provet är beviset på en framgångsrik utbildning till räddningshund inom respektive grupp. Det är en av grunderna för en insats inom ansvarig räddningsorganisation.

Användbarheten för insats fastställs och tillerkänns av räddningsorganisationen ifråga. För detta kan även andra krav ställas t.ex. ytterligare kunskaper hos föraren, kurser i radiokommunikation, fjällkurser, åldersgränser för hund och förare, konditionstest, utrustningsregler, första hjälpen-kurser, funktionsprov osv.

Genomförande

Räddningshundprov kan arrangeras året runt. Kan säkerheten för människor och djur ej garanteras får provet ej genomföras.

Vid stora arrangemang, t.ex. nationella och internationella mästerskap, kan vissa begränsningar ske när det gäller antal deltagare och tidsplanering.

Ett prov kan genomföras med enbart näsarbete eller enbart lydnad i olika grenar och klasser, och då ingår bara den avdelningen. Vid ett sådant prov skrivs poäng och betyg in i resultatboken med anteckning att bara en avdelning prövats.

Exempel: RH-F B Komplett prov, med utbildningsmerit
 RH-F B, N Enbart näsarbete
 RH-F B, UO Enbart lydnad

En merit enligt dessa regler, utställningsregler m.fl., kan inte utdelas. För att en merit skall kunna uppnås krävs att båda avdelningarna klarats.

1.2 Förkortningar

Organisation	FCI	Fédération Cynologique Internationale (Internationella Kennelklubben)
	LAO	Nationell Organisation inom FCI (här Svenska Kennelklubben/SKK)
	IRO	Internationale Rettungshunde Organisation
	NRO	Nationell Räddningshundorganisation inom IRO (här SBK)
Regler	IPO-R	Internationell prövningsordning för räddningshundar
	RH-F	Spårprov
	RH-FL	Ytsöksprov
	RH-T	Ruinprov
Prov	U&G	Lydnad+Miljöprov
	H	Hund
	HF	Hundförare
	HEk	Hundekipage (hund+förare)
Förare/Hund	RK	Röstkommando
	HT	Handtecken
	PL	Provledare
	PD	Domare
Personer	Fig	Figurant
	SL	Spårläggare
	F	Spår
	FL	Ytsök
Termer	T	Ruinsök
	UO	Lydnad
	GS	Grundställning
	ID	Identifikationsföremål
Klasser	V	Klass V (inträdesprov)
	A	Klass A
	B	Klass B
	Avd. A	Näsarbete
	Avd. B	Lydnad

2. Organisation

2.1 Krav på organisatören

Rättigheter

Tillstånd att arrangera ett prov erhålls av organisatörens organisation (FCI-LAO eller IRO-NRO). Resultaten skall erkännas av alla FCI-LAO och IRO-NRO.

Ett prov får endast hållas om det har minst 4 deltagande förare.

Krav på organisatören

Organisatören måste ha personal, materiel och transportmöjligheter som krävs för provet. Ett prov kan hållas separat eller i samarbete med andra organisationer.

Figuranter och medhjälpare är domarens assistenter och skall alltid följa domarens anvisningar. Om de inte följer domarens anvisningar, t.ex. hjälper en hund att markera, skall bytas ut och ersättas.

I persongruppen får bara lugna och socialt säkra hundar användas. Hundar som är störande skall bytas ut.

Tävlingsledare

Organisatören skall ha en kvalificerad provledare från den egna eller annan organisation. Provledaren planerar och övervakar förberedelserna och genomförandet av provet enligt reglerna.

Provledaren skall i god tid försäkra sig om att provområdena överensstämmer med reglerna, och skall stå till domarens förfogande under hela provet.

Ansvar för datum

Provledaren ansvarar för att provet planeras och anmäls korrekt till berörda organisationer och myndigheter.

Administration

Provledaren ansvarar för alla formaliteter. Det rekommenderas att arbeta efter checklista.

Personalbehov

Provledaren ansvarar för att utse nödvändiga och kvalificerade medhjälpare.

Tidsplan

I god tid görs en tidsplan, i vilken tiderna för respektive deltagare framgår. Tidsplanen skall sändas till domaren minst 3 dagar före provet.

Observera att varje deltagare i resp. gren och klass skall dömas av samma domare, och att en domare inte skall behöva arbeta mer än 9 timmar per dag.

Resultatlistor

De nationella reglerna rörande överföringen och dokumentationen av provresultaten gäller.

Enheter

Maximalt antal enheter per domare:

Avd. A – Näsarbete:

Klass V	1 enhet
Klass A	2 enheter
Klass B	3 enheter

Avd. B – U&G Lydnad:

Klass V	1 enhet
Klass A	1 enhet
Klass B	1 enhet

En domare skall inte döma mer än 36 enheter per dag.

2.2 Krav på föraren

Anmälan vid ankomst till provet

Hundföraren skall anmäla sig till provet i rätt tid. Om föraren skulle bli försenad måste han anmäla det genast till provledaren.

Föraren ansvarar själv för att anmälan kommer in i rätt tid.

Varje förare skall vara rätt klädd och utrustad för respektive gren och klass.

På- och avanmälan

Anmälan hos domaren före resp. avanmälan efter en provavdelning skall göras i utgångsställning med hunden i koppel och halsband.

Tjänstetecken och annan utrustning är bara tillåtet där det krävs för aktuell provavdelning.

Föraren skall följa anvisningarna av domaren och provledaren.

Varje förare skall genomföra hela provet, även om någon avdelning inte blivit godkänd.

Provet avslutas med att resultaten tillkännages och resultatböckerna delas ut.

Om föraren lämnar provet på grund av sjukdom, skada eller annat viktigt skäl, skall provledaren informeras. Om föraren lämnar provet utan tillräckligt skäl skall han diskvalificeras och detta skall införas i resultathäftet.

Djurskydd

Alla nationella bestämmelser avseende djurskydd, säkerhet och miljö skall beaktas.

Ansvar

Hundföraren ansvarar för sig själv och sin hund under hela provet. Föraren skall ersätta eventuella skador på personer eller egendom förorsakade av föraren eller hunden.

Därför skall föraren kunna visa provledaren försäkringsbevis för sig själv och hunden innan provet börjar.

Alla instruktioner av domaren eller provledaren anses frivilligt accepterade av föraren, och genomförs på egen risk.

Tillåtna hjälpmedel

Särskilt för näsarbete är följande hjälpmedel tillåtna för taktiken i sökarbetet:

Visselpipa: Innan arbetet påbörjas skall visselpipans ljud visas för domaren. När pipan används skall inte röstkommandon användas samtidigt.

Vatten och/eller våt svamp: Får användas vid näsarbete efter godkännande av domaren om yttre omständigheter eller vädret kräver det, dock inte vid eller direkt efter påvisande av figurant.

Inte tillåtna hjälpmedel

- GPS och registrerande utrustning under näsarbete, undantag MT.
- Motivationsföremål, leksaker.
- Mat, godis.

2.3 Krav på hunden

Åldersgräns

För att delta ska hunden på provdagen ha uppnått:

Klass V	15 månader
Klass A	18 månader
Klass B	20 månader

Identifikation av hunden

En hund som inte kan identifieras med tatuering eller microchip får inte delta.

Tillstånd att delta

En förare får bara delta i ett prov samma dag, och får delta med högst 2 hundar vid ett prov.

En hund får bara delta i 2 grenar under ett prov. Varje prov måste vara helt genomfört innan nästa gren påbörjas.

Krav för klass V: Inga (NRO/LAO-regler skall följas!)

Krav för klass A: Godkänt prov i klass V i resp. gren

Krav för klass B: Minst 2 prov med betyg G i klass A i resp. gren

Anmärkning: Ett godkänt prov i klass A före 2018-12-31 ger rätt att starta i klass B i samma gren.

Alla klasser kan repeteras så många gånger man vill.

Efter ett icke godkänt prov kan en hund delta i samma gren först efter 5 dagar.

Efter 2 prov i klass A med betyg minst G kan hunden delta i klass B i samma gren följande dag, om minimiåldern uppnåtts.

En hund kan inte föras av flera förare vid samma provarrangemang.

Vid prov med prisutdelning/rangordning skall hunden delta i den högsta klass den uppnått i grenen.

Löptikar kan delta i samtliga prov men måste hållas avskilda från övriga deltagande hundar och provas som sista deltagare i arrangemanget, så långt det är möjligt organisatoriskt.

Resultatbok

Resultatboken är obligatorisk för varje provdeltagare, utfärdas av den nationella organisationen.

Resultatboken överlämnas till arrangören före provet. Provresultatet ska föras in av arrangören, kontrolleras och undertecknas av domaren.

Blir en hund diskvalificerad noteras detta i resultatboken (eller med internationella stämpeln "dis"), tillsammans med en anteckning om orsaken.

Karaktärskontroll

Domaren iakttar hundens karaktär före och under hela provet.

Domaren är skyldig att avstänga hunden från provet vid uppenbara brister i karaktären eller diskvalificera den vid aggressivt beteende, och omedelbart informera provledaren som detaljerat beskrivet i **punkt 2.6.**

Uppenbara brister i karaktären:

- Aggressiva beteenden mot främmande personer och andra hundar;
- Avvika från föraren eller arbetsområdet.

Olydnad

Visar hunden olydnad, dvs. föraren har inte hunden under kontroll, ger domaren tre chanser för föraren att kalla in den.

Domaren har rätt att bryta arbetet om det är uppenbart att hunden är alltför dåligt förberedd, visar otillräcklig arbetsvilja, inte är under kontroll eller har för stora fysiska problem.

Utrustning

Tjänstetecken är tillåtet, dock inte i ruinsök. Lampor och/eller klockor är tillåtna. Med lampor menas t.ex. blinkande lampor eller ljusstavar för att föraren skall kunna se hunden, men inte lampor eller spotlights som hjälpmedel för hunden.

Som halsband kan användas ett normalt halsband som inte modifierats. Antingen har hunden det på sig, eller har föraren det med sig. Medicinska halsband (som fästinghalsband) är tillåtna om de sitter löst.

2.4 Infrastruktur

Allmänt

Alla detaljer om redskapen beträffande material, konstruktion och mått finns förutom i texten också i skisserna i bilagan.

För att ett prov skall kunna hållas på ett korrekt sätt måste det finnas tillgång till ytor och planer av tillräcklig storlek och beskaffenhet.

Beslut om tillträde till området för avdelning A förutom själva arbetet fattas av organisatören och domaren.

Säkerhet

Områden och redskap måste överensstämja med nationella riktlinjer och bestämmelser för att undvika olyckor. Domaren kan neka användandet av områden eller redskap om det finns risker för förare eller hund.

Medhjälpare

Medhjälpare skall uppträda neutralt under hundens arbete och inte störa det.

2.4.1 Område för U&G / Lydnad & Miljöprov

Allmänt

Om nödvändigt kan domaren neka användandet av områden eller redskap om de inte överensstämmer med reglerna.

För U&G / Lydnad & Miljöprov måste det finnas en yta av tillräcklig storlek.

Markeringar

Markering av platser skall göras enligt beskrivningen av respektive moment eller skisser. Placering av hinder och lydnadsmoment kontrolleras av domaren med hänsyn till lokala förhållanden. Det gäller i synnerhet momenten platsliggande, grupp, distanskontroll och fjärrdirigering. I samråd med domaren skall platser för start av resp. moment markeras. Där antal steg anges beräknas varje steg med 0,7 m för uppmärkningen.

Gruppen

Se skiss 10.2.

Det rekommenderas att märka upp två cirklar med radien 2,0 och 2,5 m. Gruppen rör sig på den inre cirkeln och föraren på den yttre. Därigenom hålls ett avstånd på 50 cm mellan föraren och gruppen.

Gruppen skall bestå av 4 personer varav 2 medför en hund i koppel. Hundarna (en hane och en tik) måste vara socialt säkra och lugna. Gruppen rör sig medurs på cirkeln, och startar och stannar på order av domaren eller provledaren.

Platsliggande

Se skiss 10.1.

Två platser markeras med en linje för hanhundar och en för tikar. Avståndet till hindren skall vara minst 10 m, och mellan hund- och tikplats minst 6 m.

Bärande och överlämnande

Se skiss 10.5 (klass V) och 10.6 (klass A, B)

- 1 bord eller liknande,
- 1 markerad punkt för överlämnande,
- 1 markerad slutpunkt.

Apportföremål

Bruksföremål, högst skostorlek, av trä, läder, lättmetall, textil, plast och/eller en kombination av dessa. **(Se tillägg under skiss 10.2)**

Bitstockar, leksaker och liknande gäller inte som bruksföremål. Preparerade föremål (som ihoprullade handskar eller andra hopfogade föremål) är inte heller tillåtna.

Obehagligt material

Se skiss 20.1.

På en yta av ca 3x3 m ligger grovt byggnadsmaterial. Det ska vara tydligt obehagligt att gå på och det skall vara ostadigt bestå av olika material.

Stabil plank

Se skiss 20.2.

En stabil träplanka med två stabila stöd, 4 m lång och 30 cm bred.

Fjärrdirigering i F, FL, T

Se skiss 20.5.

Borden skall vara ca 1x1 m och ca 60 cm höga. Halkskyddande beläggning är tillåtet. Borden får inte svepas in eller markeras.

- 1 markering av startpunkt.
- Lottning av ordningsföljden (i klass B)

Rörlig plank

Se skiss 20.6.

Den rörliga plankan har 2 likadana rullar med ca 40 cm diameter, är 4 m lång och 30 cm bred. Konstruktionen skall medge plankan att röra sig ca 20 cm.

Liknande konstruktioner med samma mått och samma rörlighet är tillåtna, t.ex. 2 fasta underlag med rullar eller liknande.

Stege

Se skiss 20.7.

Pinnstege med 4 m längd. 14 pinnar 5 cm breda, med 30 cm avstånd centrum-centrum. Två bockar eller liknande i början och slutet, höjd ca 50 cm.

Uppgång längd 1,2 m och bredd 0,5 m. Tvärgående ribbor som glidhinder är tillåtna. Uppgången skall vara stabil och sitta stadigt mot stegen.

Tunnel

Se skiss 20.8.

Fast tunnel, diameter 50 cm, längd 3 m. anslutande krypgång av mjukt material, längd 3 m.

Gunga

Se skiss 20.9.

Består av:

- Träplanka ca 3 m lång, ca 30 cm bred
- En stödkonstruktion i vardera änden med anordning för att fästa plankan
- Plankans höjd 40 cm över mark

Upp- och nedgång:

- 2 träskivor, längd ca 1,5 m, bredd ca 30 cm
- Högsta punkt 35 cm över marken
- Tvärgående ribbor som glidhinder är tillåtna.

Gungan består av 2 ställningar och en plankan som hänger från dem i rep eller kättingar, samt en upp- och nedgång. Plankan hänger under ställningarna så att den kan svänga fritt.

Liknande konstruktioner med samma mått och samma möjlighet för plankan att svänga fritt är tillåtna.

2.4.2 Område för näsarbete

F / Spår

Vid flera deltagare skall spåren lottas i terrängen.

I klass B skall det finnas en tydlig svårighetsgrad i spåret, t.ex. byte av terräng, diken, korsande stigar och/eller vägar.

Det skall göras noggrann information om spåret till domaren och detaljerad spårskiss till hjälp för domaren (t.ex. GPS och noggrann spårskiss).

En lätt sväng är inte en riktningsändring, en sådan skall göras som en tydlig vinkel.

ID-föremål

Ett bruksföremål som håller vittring väl. Det ska inte ha färg som avviker kraftigt från terrängen, och skall placeras så att föraren inte kan se det.

Föremål

Enbart bruksföremål som håller vittring väl (max. skostorlek), som till färgen inte alltför mycket skiljer sig från terrängen. Spårläggaren lägger föremålen på spåret utan att stanna upp.

T / Ruinsök

Sökområdets gränser skall vara väl synliga eller tydligt markerade.

Figurantlegor skall förberedas i samråd med domaren, så att säkerhetsreglerna följs.

T / Ruinsök klass V, A

Föraren skall kunna se hela sökområdet.

T / Ruinsök klass A, B

Som störning kan pyrande eld, motorljud, hammarslag, trummande, inspelat ljud i högtalare etc. tillåtas. Störningar skall ske i samråd med domaren.

2.4.3 Figuranter

Allmänt

Figuranterna är domarens assistenter, och måste sitta eller ligga stilla och tyst, utan att på något sätt hjälpa föraren eller hunden. Det är helt förbjudet att hjälpa hunden vid markering.

Inga föremål som filter, ryggsäckar m.m. får lämnas kvar i gömställena.

FL / Ytsök

Figuranternas kläder får inte ha färger starkt avvikande från terrängen, särskilt inte varselfärger eller reflexer.

Figuranterna intar sina platser på anvisning av domaren. De bör placeras minst 20 m från varandra.

Figuranterna förhåller sig i sina legor enligt domarens anvisningar. De skall ligga eller sitta och vara på plats 10 minuter före start.

Hunden ska kunna se och komma åt figuranterna, som inte får täckas helt med presenning, filt eller liknande.

På order av domaren skall figuranten lämna gömslet när han påvisats. Inga liggunderlag får lämnas kvar.

Gömslen kan bytas mellan varje hund. Tidigare använda gömslen kan användas igen.

T / Ruinsök

Figuranterna skall vara på plats 10 min före start.

Figuranterna får inte stängas in lufttätt. Var extra försiktig med giftiga gaser i gömställena.

Avståndet mellan figuranterna måste vara minst 10 m, och gömställena måste vara så valda att de medger tydliga och distinkta markeringar.

Gömställena kan alltid användas igen. Tidigare använda gömställena skall lämnas öppna, för att undvika risken för felmarkeringar.

Hunden ska inte ha möjlighet till syn- eller beröringskontakt, övertäckning ska vara så stabil som möjligt.

2.5 Domare

2.5.1 Behörighet

Ett prov får bara dömas av kompetenta domare, certifierade av arrangörens paraplyorganisation (FCI eller IRO). Paraplyorganisationens bestämmelser gäller.

2.5.2 Allmänt

Domarens beslut är slutgiltigt. Vid ett regelbrott finns rätten att protestera.

Vid oförutsedda händelser kan domaren besluta att ett moment eller avdelning görs om, men en förare kan inte kräva att ett moment görs om.

Domaren får inte döma hund som är i hans ägo eller omvårdnad. Se dokumentet "Domaretiska regler för prov-/tävlingssdomare samt beskrivare inom SKK-organisationen".

Tjänstgörande domare ska före provet kontrollera de områden han har att arbeta i, och tillsammans med provledaren göra de ändringar som kan behövas. Om det inte går att göra förändringarna, beslutar domaren om provet skall genomföras.

Domaren skall ha erforderlig skyddsutrustning för sitt arbete, särskilt hjälm och säkerhetskängor vid ruinsök.

2.6 Varning / Avbrytande / Diskvalifikation

Tillkännagivande

Varning, avbrytande eller diskvalifikation beordrad av domaren skall omedelbart meddelas föraren muntligt med motivering.

2.6.1 Varning

Motivering:

- Föraren lyder inte en anvisning från domaren.
- Otillåten hjälp eller föraren vidrör hunden vid näsarbete eller lydnad & miljöprov (förutom vid beröm).
- Osportsligt uppträdande.
- Avstår ett moment eller del därav.

Vid den första varningen dras 5 poäng av, vid en andra varning avbryts provavdelningen.

2.6.2 Avbrytande

När en provavdelning avbrutits skall den vara icke godkänd. De dittills uppnådda poängen behålls,

med obligatoriskt avdrag av 61 poäng i avdelning A, eller 31 poäng i avdelning B. Föraren startar i eventuellt återstående avdelning.

Motivering:

- Hunden lämnar provområdet och kommer inte till föraren efter tredje kommandot.
- Hunden visar olydnad, efter tredje kommandot.
- Otillräcklig förberedelse.
- Otillräcklig arbetsvilja.
- Skotträdsla.
- Mentala brister.
- Tydliga kroppsliga brister hos hunden och/eller föraren..
- Andra varningen.
- Föraren använder godis eller leksak under arbetet.
- Andra felmarkeringen.

2.6.3 Diskvalifikation

Motivering:

- Osportsligt uppträdande av föraren före, under eller efter provet.
- Användande av tvångsmedel på hela provområdet och angränsande områden.
- Hunden visar aggressivitet mot personer eller djur.
- Hunden skadar en figurant.
- Föraren lämnar provet utan motivering.

Vid diskvalifikation avbryts deltagaren omedelbart, och får inga poäng för hela provet.

Diskvalifikation skall föras in i resultatbok och resultatlista med motivering.

Domaren ska sända en skriftlig rapport till IRO:s utbildningsansvariga eller respektive FCI LAO. Där beslutas om ev. ytterligare åtgärder. En preventiv avstängning i väntan på beslut kan förekomma.

2.7 Sanktioner och protester mot regelbrott

Protest

Bestämmelserna framgår av punkt 16, Protest, i de särskilda reglerna.

3 Utförande och bedömning

3.1 Allmänna bestämmelser

Bedömning av prestationer görs enbart enligt dessa regler, och ges i form av betyg och poäng. Betyg och motsvarande poäng skall avspegla utförandet av momentet.

Vid lika poäng avgörs placeringen av resultaten i avd. A (näsarbete) före avd. B (lydnad & miljöprov).

Vid totalbedömningen ska bara hela poäng ges. Detta hindrar inte, att man i enskilda moment kan ge del av poäng. Om det i slutresultatet på en avdelning rent matematiskt inte skulle föreligga några helpoäng, avrundas poängtalerna uppåt eller nedåt allt efter helhetsintrycket av momentet.

Ett prov gäller som godkänt, om hunden i varje avdelning uppnår minst 70 % av möjliga poäng.

De nationella reglerna rörande överföringen och dokumentationen av provresultaten gäller.

Ett fel som är genomgående för hela arbetet (t.ex. snett sättande) ska inte bestraffas alltför hårt i varje moment. Ett sådant fel kan också nämnas vid redovisningen och tas hänsyn till vid helhetsbedömningen.

Specifikationerna i kapitel 3 gäller, liksom ytterligare punkter och bedömningsanvisningar som nämns vid resp. moment och avdelning.

3.2 Betyg

- V = Utmärkt
- SG = Mycket god
- G = God
- B = Tillfredsställande
- M = Bristfällig

Poängtabell:

	V	SG	G	B	M
Poäng	<i>Utmärkt</i>	<i>Mycket god</i>	<i>God</i>	<i>Tillfredsställande</i>	<i>Bristfällig</i>
5 p.	5,0	4,5	4,0	3,5	3,0–0
10 p.	10,0	9,5–9,0	8,5–8,0	7,5–7,0	6,5–0
15 p.	15,0–14,5	14,0–13,5	13,0–12,0	11,5–10,5	10,0–0
20 p.	20,0–19,5	19,0–18,0	17,5–16,0	15,5–14,0	13,5–0
30 p.	30,0–29,0	28,5–27,0	26,5–24,0	23,5–21,0	20,5–0
40 p.	40,0–38,5	38,0–36,0	35,5–32,0	31,5–28,0	27,5–0
50 p.	50,0–48,0	47,5–45,0	44,5–40,0	39,5–35,0	34,5–0
60 p.	60,0–58,0	57,5–54,0	53,5–48,0	47,5–42,0	41,5–0
70 p.	70,0–67,5	67,0–63,0	62,5–56,0	55,5–49,0	48,5–0
80 p.	80,0–76,5	76,0–72,0	71,5–64,0	63,5–56,0	55,5–0
100 p.	100,0–96,0	95,5–90,0	89,5–80,0	79,5–70,0	69,5–0
200 p.	200,0–191,0	190,0–180,0	179,0–160,0	159,0–140,0	139,0–0
300 p.	300,0–286,0	285,0–270,0	269,0–240,0	239,0–210,0	209,0–0
Procent:	min. 96 %	95–90 %	89–80 %	79–70 %	69–0 %

3.3 Utförande och bedömning av Lydnad & Miljöprov (U&G)

3.3.1 Bedömning av förare och hund

Allmänt – hundförare

- Uppförande
- Samarbete
- Sportsligt uppträdande tas med i bedömningen

Att föraren står bredbent är generellt felaktigt och ska belastas aktuellt moment.

Allmänt – hund

Arbetsglädje, förighet, styrbarhet, rörlighet, kondition, uthållighet och helhetsintryck, liksom skottfasthet.

Kommando och handtecken

Föraren väljer själv vilka röstkommandon eller handtecken som används, de måste dock vara korta. Hundens namn räknas som ett kommando.

Behövs ett andra kommando för att hunden ska utföra ett moment, sänks betyget med två betygssteg.

Om hunden vägrar utföra ett moment betyder det 0 poäng. Nytt försök medges inte.

Om hunden utför ett moment först efter 3:e kommandot blir betyget Underkänt (M). Om den inte utför momentet blir poängen 0.

Det skall vara ett uppehåll på ca 3 sek före nästa kommando.

Föraren kan välja att använda bara kommando eller handtecken. Använder han båda skall det göras samtidigt. Överträdelser påverkar betyget för momentet.

Kommando eller handtecken som inte används skall inte påverka betyget.

Hjälper

Extra kommando, handtecken, kropps rörelser eller andra hjälper beaktas vid betygsättningen.

Linförighet / Fritt följ

Hunden framförs i naturlig gångart. Hunden följer föraren i höjd med knäet, uppmärksam, glatt, nära och rakt. Vid halt sätter sig hunden själv, nära och rakt.

Växla ställning

När föraren givit kommando/handtecken skall hunden inta den nya ställningen snabbt, utan att tveka, rakt och uppmärksam.

Helomvändningar och grundställning

Helomvändning skall göras åt vänster, 180°. Två varianter av detta:

- Hunden gör en högervändning bakom föraren.
- Hunden gör en helomvändning 180° åt vänster intill föraren.

Den avslutande grundställningen kan göras antingen framför eller tätt bakom föraren.

Inkallning, sitta framför och grundställning

Hunden skall komma glatt och villigt, sätta sig nära och rakt framför föraren och efter 3 sekunders paus inta grundställning på förarens kommando.

Stege / Rörlig plank / Gunga

Fel som medför poängavdrag är t.ex.:

- Tvekande eller slarvigt upphopp
- Tvekande, osäker gång
- Tvekan när ställning ska intas
- Att inte komma fram till slutet av hindret.

Upprepade fel

Ett marginellt fel som är genomgående för hela arbetet (t.ex. snett sättande) ska inte bestraffas alltför hårt i varje moment. Ett sådant fel kan nämnas vid redovisningen och tas hänsyn till vid helhetsbedömningen.

3.3.2 Lottning och ordningsföljd av momenten

Klass V

I klass V görs ingen lottning av ordningsföljden, momenten görs i reglernas ordningsföljd.

Klass A, B

Ordningsföljden lottas innan provet börjar och gäller för alla deltagare.

Fritt följ görs som det första momentet, och platsliggande som det sista. Alla miljömoment görs i ett block med en lott. Domaren bestämmer ordningsföljden inom blocket.

Sedan lottas momenten som följer:

- Distanskontroll
- Apportering
- Bärande och överlämnande
- Fjärrdirigering
- Miljöblock (stege, rörlig plank eller gunga, tunnel)

Fjärrdirigering B

Ordningsföljden mellan borden skall lottas.

3.3.3 Momentens början och slut

Utförande

Varje moment i lydnad & miljöprov börjar och slutar i grundställning på order av domaren.

I grundställning sitter hunden nära och rakt på förarens vänstra sida, så att hundens skuldra är vid förarens vänstra knä. Avvikelse påverkar betyget.

Om föraren flyttar sig under ett moment utan tillåtelse av domaren eller utan att det ingår i momentet skall det påverka betyget.

Hunden skall utföra momenten glatt och villigt.

Grundställning före momentet och vid halter skall hunden inta själv, utan kommando eller handtecken.

I miljöblocket börjar momenten i grundställning ca 2 steg framför hindret och slutar med grundställning efter hindret om inte annat anges vid resp. moment.

Kort beröm efter ett moment är tillåtet.

När hunden efter inkallning sitter framför föraren, kan den inta grundställning direkt eller gå tätt runt föraren.

3.3.4 Bedömning av skottberördhet

På planen

Under lydnadsmomenten och platsliggande avfyras 2 skott med 6 mm startpistol.

Utförande

Skotten avfyras med 3–5 sek. intervall under det första momentet på anvisning av domaren.

Skotten avfyras uppåt av en medhjälpare.

Bedömning

Hunden skall vara oberörd.

Om den platsliggande hunden ställer eller sätter sig upp vid skottet, eller om den lämnar platsen max 3 meter, blir betyget ej godkänt, men den kan få några poäng.

Visar hunden aggressivitet efter skotten anses detta som en begränsad felaktighet så länge som föraren har fullt kontroll över sin hund.

Full poäng kan en hund bara få om den är oberörd av skott.

Domaren kan begära ett ytterligare skottprov utöver lydnadsmomenten.

Är hunden skotträdd, avbryts lydnad & miljöprov för den.

3.3.5 Linförighet / Fritt följ

Linförighet	Hunden förs i koppel
Fritt följ	Hunden förs utan koppel

Utförande

Domaren ger order att starta. Allt annat, som vändningar, halter, byte av gångart etc. görs utan order av domaren eller provledaren.

Föraren börjar övningen med att gå 50 steg rakt fram på mittlinjen i normal takt utan att stanna upp. Under denna del skall skott avfyras. Efter helomvändning och ytterligare 10–15 steg görs språngmarsch och långsam marsch med minst 10 steg av vardera.

Växlingen mellan språngmarsch och långsam marsch ska ske utan mellansteg. De olika gångarterna måste skilja sig tydligt från varandra.

Därefter återgår föraren till vanlig marsch, gör utan att ändra gångart en högervändning, går 20–25 steg, gör en högervändning, går 25–30 steg, gör helomvändning och efter 10–15 steg en halt.

Efter ytterligare 10–15 steg en vänstervändning och gör halt vid utgångspunkten.

Bedömning

Avvikelse framåt, bakåt eller åt sidan, långsamt eller snett sättande, sträckt koppel, tryckt uppträdande av hunden samt extra kommandon eller hjälper beaktas vid betygsättningen.

Fritt följ med grupp

I moment "Fritt följ med grupp" värderas arbetet i gruppen som en tredjedel av totala poängen.

3.3.6 Persongrupp

Klass V	Hunden förs i koppel
Klass A, B	Hunden förs utan koppel

Utförande

Innan föraren går in i gruppen skall gruppen stanna på domarens anvisning.

Från grundställningen går ekipaget i vanlig marsch mot gruppen och rundar den tätt moturs, så att hunden direkt möter de båda hundarna i gruppen.

Föraren gör en halt medan gruppen rör sig och minst en person och båda hundarna passerar.

På domarens order stannar gruppen.

Därpå för föraren sin hund i gruppen enligt skiss 10.2, i form av en åtta. Föraren skall runda de två personerna som medför hund. Därefter gör föraren halt mitt i gruppen, och gruppen börjar röra sig igen.

Därpå lämnar ekipaget gruppen och avslutar i grundställning vid utgångspunkten.

Klass V: Efter gruppmomentet kopplas hunden loss.

Bedömning

I gruppen måste hunden uppträda socialt säkert. Brister i koncentration, extra kommando eller handtecken beaktas.

Om hunden visar aggressivitet och angriper en hund i gruppen blir den diskvalificerad.

3.3.7 Platsläggande och inkallande

Utförande

Från grundställningen går föraren med hunden i fritt följ rakt fram. Efter 10–15 steg ska hunden på kommando eller handtecken genast lägga sig utan att föraren avbryter gångarten eller tittar bakåt. Efter ytterligare ca 30 steg stannar föraren och vänder sig mot den liggande hunden.

På order av domaren kallar föraren in hunden med kommando eller handtecken, varvid hunden snabbt ska komma och sätta sig tätt framför föraren.

På kommando ska hunden inta grundställning.

Bedömning

Felaktigheter i utförandet, långsamt eller sent läggande, oroligt liggande, långsam inkallning, snett sättande och extra kommandon beaktas vid betygsättningen.

3.3.8 Växla ställning

Utförande

10 steg från bordet intar föraren grundställning. Därifrån sänder han hunden till bordet. Hunden skall hoppa upp på bordet och bli stående.

På bordet skall följande ställningar visas på order av domaren: Sitt – Ligg – Stå.

Därefter kallar föraren in hunden på domarens order. Hunden skall sätta sig tätt framför föraren, och på ett kommando inta grundställning.

Bedömning

Tveksamt upphopp, långsam inkallning, felaktigheter i avslutningen samt extra kommandon beaktas vid betygsättningen.

Missade ställningar ger avdrag enligt beskrivningen i resp. klass.

3.3.9 Apportering

Apportföremål skall tillhandahållas av organisatören enligt 2.4.1. *(Se tillägg under skiss 10.2)*

Klass A

Föraren väljer apportföremål bland de framlagda.

Klass B

Domaren väljer ett av föremålen vid provets början, och det skall användas av alla deltagare.

Utförande

Med hunden i fritt följ hämtar föraren apportföremålet från dess plats i närheten av startpunkten omedelbart före momentet, och lägger det tillbaks efter momentet.

Från startpunkten kastar föraren ut föremålet ca 10 steg. Kommando för "apport" får inte ges förrän föremålet ligger helt stilla.

Hunden sitter fritt bredvid sin förare och ska efter ett kommando "apport" eller handtecken, i snabbt springa till föremålet, ta upp det genast och springa lika snabbt tillbaka till föraren.

Hunden ska sätta sig tätt framför sin förare och hålla fast föremålet. Efter ett kort ögonblick tar föraren föremålet från hunden med kommando "loss".

På ett kommando ska hunden inta grundställningen.

Föraren får inte lämna sin plats under hela momentet.

Bedömning

Exempel på felaktigheter som ger poängavdrag:

- Långsamt utförande
- Slarvigt gripande
- Tappa föremålet
- Leka med eller tugga föremålet

För kort eller för långt kast, liksom extra hjälper av föraren beaktas också.

Lämnar föraren sin plats innan momentet avslutats blir poängen 0.

Kommer inte hunden med föremålet till föraren blir poängen 0.

3.3.10 Bärande och överlämnande

Utförande

En funktionär skall finnas som mottagare.

Från grundställning ger föraren ett kommando och/eller handtecken till hunden att hoppa upp på ett bord, varifrån han lyfter upp hunden, bär den 10 steg rakt till mottagaren. Hundens svans skall vara fri. Där överlämnar föraren hunden till mottagaren.

Föraren bör kunna bära sin hund.

Om föraren inte har kraft att bära sin hund, skall en funktionär lyfta upp den från bordet, bära den och överlämna den till mottagaren. Föraren går bredvid fram till överlämnandet, varefter resten av momentet utförs enligt ovan.

Klass V

Efter överlämnandet följer föraren bäraren 10 steg. Föraren går på samma sida som hundens huvud. Föraren får tala med hunden.

När hunden ställts ned avslutar föraren momentet med grundställning.

Klass A, B

När föraren överlämnat hunden till mottagaren, bär denne hunden ytterligare 10 steg och ställer ner den medan föraren stannar kvar.

Hunden ställs ned med huvudet mot föraren och skall stanna kvar tills föraren på domarens order kallar in den med ett kommando. Hunden skall komma snabbt och villigt och sätta sig tätt framför föraren. På ett kommando skall hunden inta grundställningen.

Bedömning

Om hunden inte är samarbetsvillig, orolig vid bärandet, morrar lätt eller drar sig undan, skall det beaktas.

Hoppar hunden ner blir betyget M.

Om hunden lämnar bäraren när den ställts ned men före domarens order, blir betyget högst B.

3.3.11 Platsliggande med störning

Utförande

Innan den andra hunden börjar sitt arbete, går föraren med sin hund under fritt följ till anvisad plats och intar grundställning där.

På domarens order lägger föraren sin hund med ett kommando eller handtecken, utan att lämna något föremål hos hunden.

Därpå går föraren minst 40 steg till anvisad plats och stannar lugnt, vänd mot hunden.

Under den andra hundens övning 1 går föraren självmant med i gruppen och därefter tillbaka till sin plats.

På domarens order går föraren fram till sin hund och ställer sig vid dennes högra sida.

På förnyad uppmaning från domaren ger föraren kommando "sitt" eller handtecken. Hunden måste sätta sig snabbt och rakt.

Bedömning

Om hunden ligger oroligt eller okoncentrerat, sätter eller ställer sig upp för tidigt, eller kommer föraren till mötes i samband med avslutandet skall beaktas

Extra kommando/handtecken eller andra hjälper, oroligt uppträdande av föraren liksom andra dolda hjälper skall beaktas.

3.3.12 Obehagligt material

Utförande

Föraren intar grundställning med hunden framför hindret.

Med kommando "fot" går föraren under fritt följ över hindret fram och tillbaka. På återvägen görs en halt, varvid hunden snabbt skall sätta sig.

När hindret lämnats avslutas momentet i grundställning.

Bedömning

Osäkerhet, tveksamhet och undvikande av material skall beaktas.

3.3.13 Tunnel

Utförande

Föraren intar grundställning med hunden framför hindret.

På kommando "kryp" och/eller ett handtecken ska hunden krypa genom hindret.

När hunden krupit igenom hindret ska den stanna på ett kommando och/eller handtecken.

På domarens order förflyttar föraren sig till hunden och intar grundställning med kommando "fot" eller handtecken.

Bedömning

Osäkerhet, tvekan och/eller slarvigt beteende ska beaktas.

Om hunden inte lämnar hindret eller inte stannar på kommando blir betyget M.

3.3.14 Stabil plank

Utförande

Föraren intar grundställning med hunden framför hindret.

På kommando "hopp" och/eller handtecken skall hunden hoppa upp på plankan och på kommando "stanna" genast stanna.

På order av domaren går föraren fram till i höjd med hunden, ger kommando eller handtecken för "fortsätt" samt går vid hunden. Efter hindret görs halt i grundställning.

Hunden ska avverka plankans hela längd utan att visa rädsla eller försöka hoppa ner.

Bedömning

Osäkerhet, tvekande eller slarvig gång på plankan, springer före eller släpar efter skall beaktas.

3.3.15 Distanskontroll

Utförande

Från grundställningen går föraren med hunden i fritt följ rakt fram.

Efter 10–15 steg skall hunden på kommando "sitt" och/eller handtecken genast sätta sig, utan att föraren stannar upp eller tittar bakåt.

Efter ytterligare 40 steg stannar föraren och vänder sig mot hunden. På domarens order kallar föraren in hunden med ett kommando eller handtecken. Hunden skall komma glatt och snabbt.

När hunden kommit halvvägs ger föraren ett kommando och/eller handtecken för "ligg", varvid hunden genast ska lägga sig.

Klass A

På order av domaren kallar föraren in hunden med ett kommando eller handtecken, varvid hunden snabbt ska komma och sätta sig tätt framför föraren.

På ett kommando eller handtecken ska hunden inta grundställningen

Klass B

På order av domaren skall hunden på kommando "stå" och/eller handtecken ställa sig upp.

På domarens order kallar föraren in hunden med kommando och/eller handtecken, varvid hunden snabbt ska komma och sätta sig tätt framför föraren.

På ett kommando och/eller handtecken ska hunden inta grundställningen

Bedömning

Vid första inkallningen, om hunden inte åttlyder ligg-kommandot inom ca 10 steg blir betyget högst M.

En missad ställning medför poängavdrag enligt beskrivning i respektive klass.

3.3.16 Fjärrdirigering

Klass A	Föraren meddelar domaren vilken ordningsföljd han valt.
Klass B	Ordningsföljden lottas.

Utförande

Föraren intar grundställning med hunden vid utgångspunkten.

På order av domaren skickar föraren hunden, utan att förändra sin egen position, med kommando "framåt" och/eller handtecken till en tydligt markerad punkt ca 20 m längre fram, där den med kommando eller handtecken kommenderas "stanna".

Efter ca 3 sek uppehåll sänder föraren, utan att förändra sin position, hunden med kommando och/ eller handtecken till det första bordet. På kommando ska hunden hoppa upp på bordet och på kommando stanna där.

Föraren skickar hunden sedan till nästa bord som hunden också ska hoppa upp på och stanna. Samma gäller för det tredje bordet.

Från tredje bordet ska hunden med kommando "hit" eller handtecken kallas in till föraren och ska sätta sig tätt framför honom. På kommando "fot" eller handtecken ska hunden inta grundställningen.

Hunden skall stanna ca 3 sek vid den markerade punkten och på varje bord.

Föraren får ändra sin kroppsställning i den riktning han sänder hunden, även sätta ut en fot, men utan att lämna sin plats.

Bedömning

Exempel på felaktigheter som ger poängavdrag:

- Tveksamt springande till anvisat mål
- Stor avvikelse från ideallinjen
- Tvekan vid upphopp på borden
- För tidigt lämna borden eller mittpunkten
- Tvekan att inta en ställning
- Långsam inkallning
- Hjälper från föraren som t.ex. extrakommandon
- Fel vid avslutningen

3.3.17 Rörlig plank

Utförande

Föraren intar på lagom avstånd från hindret grundställning med hunden. På kommando "hopp" och/ eller ett handtecken ska hunden hoppa upp på plankan och på kommando "stanna" genast stanna. På domarens order går föraren fram i höjd med hunden och med ett kommando eller handtecken följer hunden fram till slutet av hindret.

Där ska hunden stanna självmant. På domarens order och ett kommando eller handtecken fortsätter föraren några steg efter hindret. Där gör föraren halt och hunden intar själv grundställningen.

Bedömning

Tvekande vid upphoppet, osäkerhet eller slarv, springa före eller sacka efter är fel som ska beaktas.

3.3.18 Stege

Utförande

Föraren intar på lagom avstånd från hindret grundställning med hunden. På kommando "framåt" och/eller ett handtecken ska hunden gå via uppgången på pinnstegen ända fram till sista pinnen vid stegens slut och stanna självmant där.

Klass A

Så snart hunden kommit upp med framtassarna på den första stegpinnen får föraren följa hunden vid sidan av stegen utan att röra vare sig hunden eller stegen. Från stegens slut lyfter föraren ner hunden och på kommando "fot" eller handtecken ska den inta grundställningen.

Klass B

Föraren står kvar tills hunden nått den sista stegpinnen med framtassarna. På domarens order går föraren fram till sin hund. Från stegens slut lyfter föraren ner hunden och på kommando "fot" eller handtecken ska den inta grundställningen.

Bedömning

Osäkerhet, tvekande och/eller slarvig klättring, springa före eller släpa efter är fel som skall beaktas.

3.4 Utförande och bedömning av Näsarbete

3.4.1 Allmänt

Före start

Föraren väntar tillsammans med sin hund utom synhåll till dess han ropas fram.

Hunden kan bära tjänstetecken samt ev. halsband. Rullmarkerande hund har rullen på sig.

Små klockor eller pinglor på hunden är tillåtet. I mörker är det tillåtet att fästa en liten lampa på hunden (Inte spotlights eller belysningslampor).

Anmälan

Föraren anmäler sig i grundställning med kopplad hund och meddelar domaren hur hunden markerar.

Taktik

Domaren beskriver sökområdet med hjälp av kartskiss. Områdets gränser skall vara tydliga, naturliga eller uppmärkta.

Efter domarens beskrivning skall föraren analysera läget och meddela sin taktik.

Domarens beskrivning skall innehålla:

- Vad har hänt
- Sökområdet
- Byggnader och terräng
- Svar på förarens frågor
- Infrastruktur
- Risker

Söktid

Tidtagningen startar efter domarens beskrivning.

Kommandon

Valfria och upprepade kommando och handtecken för att dirigera hunden är tillåtna, men onödigt upprepade kommandon att söka är felaktigt.

Markering

Föraren skall anmäla en markering till domaren, och får bara påbörja påvisning på domarens anvisning.

T, FL

Efter domarens beskrivning av området skall föraren analysera situationen och meddela domaren sin taktik.

Om föraren vill ändra taktik under sökandet ska domaren informeras, tiden stoppas inte.

Domaren avgör om sökandet skall avslutas när alla figuranter hittats.

Denna del av provet slutar med att föraren avanmäler sig och domaren meddelar betygsättningen.

3.4.2 Bedömning av föraren

Allmänt

- Förandet av hunden (förararbetet, pressa eller hålla tillbaks hunden, läsa sin hund)
- Samarbete
- Rationell insats med hunden

Taktik

Bedöma situationen, utnyttja sin valda taktik, överblick över hunden under hela arbetet. Viktiga punkter är bl.a.:

- Hänsyn till terrängens beskaffenhet och form
- Vindriktning
- Utnyttja hundens förmåga
- Ev. byggnader (ingångar, struktur...)
- Senast kända platser för de saknade

Dessutom i FL, T:

- Uppfatta läget, fatta beslut och genomförande
- Fråga vittnen, var de var och vad de sett
- Meddela sin taktik med motivering

- Sänds hunden från lämpligt ställe
- Översikt över genomsökta/inte sökta områden
- Avslutande rapport (sökta områden, var fanns figuranterna)

FL:

Om föraren hittar en figurant görs inget avdrag, om föraren låter hunden söka fritt och den sedan markerar korrekt.

3.4.3 Bedömning av hunden

Allmänt

- Förighet, styrbarhet
- Arbetslust, vilja att hitta
- Rörlighet, uthållighet
- Självständighet och arbetsglädje
- Besvära eller skada en figurant
- Helhetsintryck av arbetet

Styrbarhet

Samarbete med föraren, snabbt och målinriktat arbete med stor sökmotivation.

Sökintensitet

Energi, sökbeteende, temperament, motivation, arbetsglädje.

Rörlighet

Sättet att röra sig, hantera svårigheter och uthållighet.

Självständighet

Utpräglad lust att lösa uppgifterna.

FL, T dessutom

Systematiskt sökarbete i området.

3.4.4 Markeringar

Allmänt

Föraren skall före sökarbetet meddela domaren hur hunden markerar.

Varje hjälp från föraren, figurant eller spårläggare är förbjuden och sådan markering ger 0 poäng.

Föraren anmäler markeringen och får efter domarens order bege sig till hunden, alt. göra påvisning.

Hunden ska markera/påvisa självständigt och intensivt tills föraren kommer fram.

För att avsluta en markering får föraren nära figuranten kalla in hunden eller hämta den. För korrekt avslut skall hunden visa tydlig ändring i beteende när föraren tar kontakt med figuranten. Därvid skall hunden lugnt stanna på anvisad plats.

FL:

Innan föraren sänder hunden skall han meddela om han går tillbaks med sin okopplade hund till den plats där han anmälde markeringen, eller sänder den från fyndstället.

En motiverad ändring av taktik är alltid möjlig.

T:

Föraren kan sända hunden en gång från fyndplatsen eller gå ut ur området för att sända därifrån. Om figuranterna inte tas fram är det inte felaktigt att markera dem igen. I så fall hämtar föraren hunden och sänder den igen från utsidan av området.

Skallmarkering (F, FL, T)

Utförande

Vid skallmarkering riktar sig hunden tydligt mot figuranten och ger ihållande skall riktat mot fyndplatsen tills föraren på domarens order kommer fram och avslutar markeringen.

Lämna markeringsstället

Om hunden lämnar markeringsstället kort en gång med själv återvänder, blir betyget högst B.

Om hunden lämnar igen blir betyget M. Om hunden inte återvänder självständigt blir det 0 poäng.

T:

Vid skallmarkering riktar sig hunden tydligt mot vittringskällan och ger ihållande skall mot fyndplatsen tills föraren kommer fram och avslutar markeringen.

Hunden ska inte röra figuranten. Vid slutna gömslen som hunden kan nå ska den tydligt och exakt visa var vittringen är. Att försöka ta sig in är inte felaktigt.

Bedömning

- Utförande
- Skallet
- Uppträdandet på fyndstället

Rullmarkering (F, FL, T)

Utförande

Rullhunden ska ha ett särskilt halsband för rullen. Om norsk rulle används ska kontrolleras att hunden lätt kan gripa den och ha möjlighet att tappa den.

Halsbandet ska ha en säkerhetsutlösning för att skydda hunden mot skador.

När hunden hittat en figurant tar den rullen i munnen och återvänder till föraren.

Ett avlämnande som vid apportering krävs inte.

Föraren tar rullen ur hundens mun och låter hunden på kommando föra föraren snabbaste väg till fyndplatsen. Föraren måste hela tiden ha kontakt med hunden. Påvisningen kan göras i en lina av max 10 m längd. I ruinsök får inte påvisning göras i lina.

När hunden nått fram till figuranten ska den stanna själv.

Föraren går fram till hunden, kopplar loss den och avslutar påvisningen.

Bedömning

- Utförande
- Gripa rullen
- Bära rullen direkt till föraren utan att släppa den
- Närmaste väg till fyndplatsen vid påvisandet
- Att hålla rullen löst är inte fel, men kraftigt tugg ger betygsneddrag.

Att vid okopplat påvisande tillfälligt tappa kontakten på grund av terrängen ska inte ge betygsneddrag. Om hunden vid tät terräng tillfälligt stannar upp tills föraren hinner ikapp och sedan fortsätter är inget fel. Kort kommando för att stanna upp och sedan fortsätta är tillåtet om terrängen gör det nödvändigt.

Frimarkering (F, FL, T)

Utförande

Vid frimarkering springer hunden snabbaste väg mellan fyndplatsen och föraren fram och tillbaka och för därigenom föraren till fyndplatsen. Hunden får inte kopplas vid något tillfälle under markeringen.

Detta beteende ska hunden fortsätta med tills föraren kommit fram till fyndstället.

Dessutom måste hunden hos föraren genom tydligt signalbeteende visa att den hittat en figurant. Före arbetet ska föraren informera domaren om vilket signalbeteende hunden använder.

Det kan t.ex. vara:

- Hoppa upp mot eller knuffa föraren
- Skälla på föraren
- Ögonkontakt mellan hund och förare

Bedömning

- Utförandet
- Att föraren snabbt kommer till fyndstället.

Påvisning (F)

Utförande F

Vid påvisning ligger, sitter eller står hunden vid föremålet eller spårläggaren.

Detta beteende ska hunden fortsätta med tills föraren kommit fram till föremålet eller personen.

Hundens beteende ska vara konsekvent, så att påvisandet är tydligt. Hunden ska inta sin ställning snabbt och vara lugn vid spårläggaren utan att vara påträngande.

Bedömning

Varje hjälp från förare, figurant eller spårläggare är förbjuden och sådan markering ger 0 poäng. Om hunden besvärar figurant eller spårläggaren ska det beaktas vid betygsättningen.

Oro eller otydligt beteende vid markering ska beaktas.

3.4.5 Markeringsövning

Markeringsövning FL (A), F (V)

Utförande

Platsen för markeringsövning skall finnas utanför sökområdet. Figuranten går till sin plats utan att hunden kan se det.

På order av domaren gör föraren hunden klar och sänder den med ett kommando och/eller ett handtecken till figuranten, som sitter eller ligger synligt på ca 30 m avstånd. Hunden ska ta snabbaste väg och omedelbart markera.

Hunden ska tydligt och utan hjälp från föraren markera på det sätt föraren anmält. Föraren anmäler markeringen. Beroende på markeringssätt går föraren på domarens order till figuranten eller leds dit av hunden.

Föraren avgör själv hur markeringen avslutas.

Markering med skall ska pågå ca 15 sek. På domarens order går föraren fram till hunden och intar grundställning. Därefter följer det vidare näsarbetet.

Utförandet sker på motsvarande sätt vid rull- eller frimarkering.

Bedömning

Om hunden inte markerar figuranten eller lämnar den genast efter markering och går tillbaka till föraren blir poängen 0.

Om hunden inte går direkt eller tar omvägar, tvekande markering eller ojämnt skall ska beaktas.

Markeringsövning T (A)

Utförande

Startpunkt 10 m (markeras på marken) från figurantens gömställe, som kan vara ett rör med lucka eller en låda.

Övningen sker utanför sökområde, skall synas tydligt och visas för föraren.

På order av domaren gör föraren hunden klar och sänder den mot gömstället med ett kommando och/eller handtecken.

Hunden ska markera när den fått vittring vid gömstället. När hunden markerat får föraren gå fram till hunden och lägga ner den ca 3 m från gömstället, och där ska den ligga lugnt och inte störa bärgningen av figuranten. Så snart öppningen är tillräckligt stor släpper föraren fram hunden till figuranten.

Markering med skall ska pågå ca 15 sek. Därefter följer det vidare sökarbetet.

Övningen utförs på motsvarande sätt vid rull- eller frimarkering.

Bedömning

Om hunden inte markerar figuranten eller lämnar den genast efter markering och går tillbaks till föraren blir poängen 0.

Om hunden inte går direkt eller tar omvägar, tvekande markering eller ojämnt skall ska beaktas.

3.4.6 Spår

Allmänt

Föraren väntar på anvisad plats med sin förberedda hund tills han ropas fram.

Föraren anmäler sig hos domaren med hunden i koppel och i grundställning, samt meddelar hur hunden markerar.

Hunden kan arbeta fritt eller i en 10 m lång lina i halsband eller spårsele.

Om hunden rullmarkerar skall rullen sitta på hunden från början.

Påsläppsområdet beskrivs tydligt av domaren. Föraren får fritt röra sig utanför baslinjen, och kopplar loss hunden för att sända ut den att leta upp ID-föremålet.

Utförande

Föraren följer sin hund på ett avstånd av 10 m, även vid frispår.

När hunden hittar ett föremål ska den genast ta upp det eller tydligt markera det utan hjälp av föraren.

När hunden markerat ett föremål går föraren fram till hunden. Föraren håller upp föremålet för att visa domaren att hunden hittat det.

Därefter fortsätter föraren spårarbetet.

Under spårarbetet följer föraren sin hund på ett avstånd av 10 m. Domaren följer ekipaget på lämpligt avstånd. Domaren ska inte störa arbetet, men välja sin plats så att han kan bedöma arbetet korrekt.

Föraren får göra pauser under spårarbetet, inom totaltiden.

Föraren kan rengöra hundens huvud, ögon och nos eller ge den vatten.

Denna del av provet slutar med att föraren överlämnar de upphittade föremålen, avanmäler sig och domaren meddelar betygsättningen.

Domaren bedömer om extra tid kan tilldelas efter sista vinkeln, beroende på omständigheterna.

Markering föremål

Se kap. 3.4.4.

Ta upp föremålet: Om hunden använder denna markering, ska den ta upp föremålet snabbt.

Alt 1:

Apportera. Hunden ska genast ta upp föremålet, bära det och sätta sig framför föraren. Hunden kan sättas på spåret direkt eller där den tog upp föremålet.

Alt 2:

Ta upp föremålet och stanna. Hunden ska genast ta upp föremålet och antingen stanna, ligga ner eller sitta.

Dessa två alternativ kan växlas mellan. Hunden ska ha tydliga beteenden vid markering.

Bedömning

- Utförande
- Hunden tar upp föremålet
- Lämna föremålet direkt utan att släppa det

Domaren bedömer hur hunden tar upp och följer spåret. Små avvikelser från spåret är inte felaktigt så länge hunden självständigt följer spåret.

Hunden ska arbeta självständigt och glatt med säkra, självständiga markeringar av föremålen.

Föremål som inte hittas ger 0 poäng. Föremål som hunden inte markerar självständigt betraktas som inte hittade.

Om hunden lägger sig där det inte finns något föremål och föraren inte anmäler markering, utan ger nytt kommando för spår, ges poängavdrag.

För en felmarkering som föraren bekräftar ges avdrag med samma poäng som för ett föremål.

Markering av spårläggaren

Utförande se kap. 3.4.4.

Om markeringen görs annorlunda än vad föraren anmält, blir betyget M.

Avbrytande

Om föraren är mer än 10 m från spåret avbryts arbetet. Domaren kan tillåta längre avstånd i svår terräng.

Avbrytande sker om domaren har intrycket att hunden inte längre kan ta upp eller följa spåret själv.

Om spåret avbryts ska förare och hund lämna terrängen närmaste väg tillsammans med domaren. Det är inte tillåtet att fortsätta spårarbetet.

3.4.7 Ytsök

Allmänt

Sökarbetet i ytsök skall utföras i normal gångtakt. Föraren får inte springa.

Föraren får en detaljera skiss, i vilken områdets gränser ska vara tydliga. Därefter väljer han sin taktik. Han får inte gå runt området.

Hunden ska genomsöka området enligt förarens dirigering, växelvis åt båda sidor.

3.4.8 Ruinsök

Allmänt

Före sökandet och innan föraren meddelar sin taktik kan föraren utan hund och inom söktiden snabbt titta på området från den tillåtna sidan (noggrannhet). Under tiden ska hunden stanna på anvisad punkt, antingen fritt eller bunden.

Föraren meddelar domaren varifrån han vill sända hunden och sänder den därifrån utan tjänstetecken eller halsband. (Undantag: Rullmarkerande hund har sökrulle med halsband).

Hunden ska genomsöka området enligt förarens dirigering.

Föraren får röra sig inom anvisat område, eller följa hunden i ruinområdet om domaren tillåter det.

Efter en markering/påvisning kan föraren sända hunden en gång från fyndplatsen eller från kanten av ruinområdet. Därpå lämnar föraren ruinområdet.

Rörlighet

Rörlighet i rasmassor, sättet att röra sig, klara svårigheter, uthållighet.

4.1 Klass V F/FL/T

4.1.1 Maxpoäng		100 poäng
Moment 1	Linförighet	10 poäng
Moment 2	Persongrupp	10 poäng
Moment 3	Läggande och inkallande	10 poäng
Moment 4	Växla ställning	15 poäng
Moment 5	Platsliggande	10 poäng
Moment 6	Bärande och överlämnande	10 poäng
Moment 7	Obehagligt underlag	15 poäng
Moment 8	Tunnel	10 poäng
Moment 9	Stabil plank	10 poäng

4.1.2 Moment 1 Linförighet 10 poäng F/FL/T V**Område**

Område och utförande se skiss 10.1

Kommandon

Ett kommando för "fot" eller ett handtecken, vid start och växling av gångart.

Utförande

Se kap. 3.3.5

Bedömning

Se kap. 3.3.5

4.1.3 Moment 2 Persongrupp 10 poäng F/FL/T V**Område**

Område och utförande se skiss 10.2

Kommandon

Ett kommando för "fot" eller ett andtecken, vid varje start.

Utförande

Se kap. 3.3.6

Bedömning

Se kap. 3.3.6

4.1.4 Moment 3 Läggande och inkallande 10 poäng F/FL/T V**Område**

Område och utförande se skiss 10.3 Startpunkt bestäms av domaren.

Kommandon

- 1 kommando eller handtecken för "fot"
- 1 kommando eller handtecken för "ligg"
- 1 kommando eller handtecken för "hit"
- 1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.7

Bedömning

Om hunden sitter eller står efter ligg-kommandot, dras 5 poäng av.

4.1.5 Moment 4 Växla ställning 15 poäng F/FL/T V**Område**

Område och utförande se skiss 10.4, skall utföras på ett bord.

Kommandon

- 1 kommando och/eller handtecken för "hoppa upp" och "stanna"
- 1 kommando och/eller handtecken för varje ställning
- 1 kommando eller handtecken för "hit"
- 1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.8

Bedömning

Om hunden missar någon ställning dras 4 poäng av.
Om hunden hoppar ner för tidigt blir betyget M.

4.1.6 Moment 5 Platsliggande**10 poäng****F/FL/T V****Område**

Område och utförande se skiss 10.1

Kommandon

1 kommando eller handtecken för "ligg"
1 kommando eller handtecken för "sitt"

Utförande

Se kap. 3.3.11

Hunden ska ligga lugnt utan förarpåverkan medan den andra hunden visar moment 1–4.

När den andra hunden avslutat sitt moment 4, avslutar föraren på order av domaren detta moment. Medan den andra hunden gör sina övriga moment ska föraren stanna vid sin hund på platsen eller där domaren anvisar. Under denna tid kan hunden vara kopplad.

Bedömning

Om hunden lämnar sin plats mer än 3 m sedan den andra hunden fullföljt sitt moment 2 blir betyget M men kan få poäng.

Om hunden lämnar sin plats mer än 3 m innan den andra hunden fullföljt sitt moment 2 blir poängen 0.
Om hunden sitter eller står, men är kvar på platsen, dras 5 poäng av.

4.1.7 Moment 6 Bärande och överlämnande**10 poäng****F/FL/T V****Område**

Område och utförande se skiss 10.5

Kommandon

1 kommando och/eller handtecken för "hoppa upp"
1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.10

Bedömning

Om hunden hoppar ner under bärandet blir betyget M.

4.1.8 Moment 7 Obehagligt underlag**15 poäng****F/FL/T V****Område**

Område och utförande se skiss 20.1

Kommandon

1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.12

Bedömning

Om hunden lämnar området för tidigt blir betyget M.

4.1.9 Moment 8 Tunnel**10 poäng****F/FL/T V****Område**

Område och utförande se skiss 20.8 och kap. 2.4.1

Kommandon

1 kommando och/eller handtecken för "genom";
1 kommando eller handtecken för "stanna";
1 kommando eller handtecken för "fot".

Utförande

Se kap. 3.3.13

Bedömning

Om hunden inte lämnar hindret eller inte stannar på kommando blir betyget M.

4.1.10 Moment 9 Stabil planka

10 poäng

F/FL/T V

Område

Område och utförande se skiss 20.2

Kommandon

1 kommando och/eller handtecken för "upp"

1 kommando för "stanna"

1 kommando för "fortsätt"

Utförande

Se kap. 3.3.14

Bedömning

Om hunden hoppar ner innan den gått halva plankan blir poängen 0.

Om hunden hoppar ner sedan den gått halva plankan blir betyget M.

5 Lydnad + Miljöprov (U+G) Klass A

Avd B

5.1 Spår, Ytsök, Ruinsök Klass A

F/FL/T A

5.1.1 Maxpoäng

100 poäng

Moment 1	Fritt följ med grupp	15 poäng
Moment 2	Distanskontroll	15 poäng
Moment 3	Apportering	10 poäng
Moment 4	Bärande och överlämnande	10 poäng
Moment 5	Fjärrdirigering	10 poäng
Moment 6	Rörlig planka	10 poäng
Moment 7	Stege	10 poäng
Moment 8	Tunnel	10 poäng
Moment 9	Platsliggande	10 poäng

5.1.2 Moment 1 Fritt följ med grupp

15 poäng

F/FL/T A

Område

Område och utförande se skiss 10.1

Persongrupp

Gruppen ska bestå av 4 personer inkl. den andra föraren, och två personer ska medföra var sin socialt säkra hund i koppel (en hanhund och en tik). Gruppen rör sig i cirkel medurs.

Kommandon

1 kommando eller handtecken för "fot", vid start och växling av gångart.

Utförande

Se kap. 3.3.5

Gruppen

Se kap. 3.3.6

Bedömning

Se kap. 3.3.5

5.1.3 Moment 2 Distanskontroll

15 poäng

F/FL/T A

Område

Område och utförande se skiss 10.7

Kommandon

- 1 kommando för "fot"
- 1 kommando eller handtecken för "sitt"
- 1 kommando för "hit"
- 1 kommando och/eller handtecken för "ligg"
- 1 kommando eller handtecken för "hit"
- 1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.15

Bedömning

Se kap. 3.3.15

6 poäng dras av för varje gång hunden intar fel ställning.

5.1.4 Moment 3 Apportering**10 poäng****F/FL/T A****Område**

Domaren anvisar startpunkten.

Föremål

Ett föremål enligt kap. 2.4.1

Kommandon

- 1 kommando eller handtecken för "apport"
- 1 kommando eller handtecken för "loss"
- 1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.9

Bedömning

Lämnar föraren sin plats innan momentet avslutats, eller kommer inte hunden in med föremålet till föraren blir poängen 0.

5.1.5 Moment 4 Bärande och överlämnande**10 poäng****F/FL/T A****Område**

Område och utförande se skiss 10.6

Kommandon

- 1 kommando och/eller handtecken för "hoppa upp"
- 1 kommando eller handtecken för "hit"
- 1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.10

Bedömning

Hoppar hunden ner blir betyget M.

Om hunden går direkt till föraren när den ställts ner, innan domaren givit order att kalla in, blir betyget högst B.

5.1.6 Moment 5 Fjärrdirigering**10 poäng****F/FL/T A****Område**

Område och utförande se skiss 20.5 och kap. 2.4.1

Kommandon

- 1 kommando och/eller handtecken för "spring till mittpunkten"
- 1 kommando eller handtecken för "stanna"
- 1 kommando och/eller handtecken för "spring till bordet" för vart och ett av de tre borden
- 1 kommando för "hoppa upp" eller "stanna" för vart och ett av de tre borden
- 1 kommando eller handtecken för "hit"
- 1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.16

Bedömning

Om hunden inte går till mittpunkten, borden genomförs i fel ordningsföljd, eller om föraren lämnar sin plats, blir betyget M. 35

5.1.7 Moment 6 Rörlig planka

10 poäng

F/FL/T A

Område

Område och utförande se skiss 20.6 och kap. 2.4.1

Kommandon

1 kommando och/eller handtecken för "hoppa upp"

1 kommando för "stanna"

1 kommando eller handtecken för vardera "fortsätt"

Utförande

Se kap. 3.3.17

Bedömning

Om hunden hoppar ner innan den gått halva plankan blir poängen 0.

Om hunden hoppar ner sedan den gått halva plankan blir betyget M.

5.1.8 Moment 7 Stege

10 poäng

F/FL/T A

Område

Område och utförande se skiss 20.7 och kap. 2.4.1

Kommandon

1 kommando och/eller handtecken för "klättra"

1 kommando för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.18

Bedömning

Om hunden hoppar ner innan den gått halva stegen blir poängen 0.

Om hunden hoppar ner sedan den gått halva stegen blir betyget M.

Om hunden hoppar ner från den sista pinnen blir betyget högst B.

Om hunden faller mellan pinnarna men kan ta sig upp självständigt och utan hjälp blir betyget M, men kan ges poäng.

Enstaka steg på de längsgående bjälkarna ska beaktas.

Använder hunden under en längre sträcka en av de längsgående bjälkarna eller visar stor osäkerhet, blir betyget M.

5.1.9 Moment 8 Tunnel

10 poäng

F/FL/T A

Område

Område och utförande se skiss 20.8 och kap. 2.4.1

Kommandon

1 kommando och/eller handtecken för "kryp"

1 kommando eller handtecken för "stanna"

1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.13

Bedömning

Om hunden inte lämnar hindret eller inte stannar på kommando blir betyget M.

5.1.10 Moment 9 Platsliggande

10 poäng

F/FL/T A

Område

Område och utförande se skiss 10.1

Kommandon

1 kommando eller handtecken för "ligg"

1 kommando eller handtecken för "sitt"

Utförande

Se kap. 3.3.11

Utan påverkan av föraren ska hunden ligga lugnt medan den andra hunden genomför moment 1–8.

Bedömning

Om hunden lämnar sin plats mer än 3 m sedan den andra hunden fullföljt sitt fjärde moment blir betyget M men kan få poäng.

Om hunden lämnar sin plats mer än 3 m innan den andra hunden fullföljt sitt fjärde moment blir poängen 0.
Om hunden sitter eller står, men är kvar på platsen, blir det 5 poäng avdrag.

6 Lydnad + Miljöprov (U+G) Klass B

Avd B

6.1 Spår, Ytsök, Ruinsök klass B

F/FL/T B

6.1.1 Maxpoäng

100 poäng

Moment 1	Fritt följ med grupp	15 poäng
Moment 2	Distanskontroll	15 poäng
Moment 3	Apportering	10 poäng
Moment 4	Bärande och överlämnande	10 poäng
Moment 5	Fjärddirigering	10 poäng
Moment 6	Gunga	10 poäng
Moment 7	Stege	10 poäng
Moment 8	Tunnel	10 poäng
Moment 9	Platsliggande	10 poäng

6.1.2 Moment 1 Fritt följ med gruppp

15 poäng

F/FL/T B

Område

Område och utförande se skiss 10.1

Persongrupp

Gruppen ska bestå av 4 personer inkl. den andra föraren, och två personer ska medföra var sin socialt säkra hund i koppel (en hanhund och en tik). Gruppen rör sig i cirkel medurs.

Kommandon

1 kommando eller handtecken för "fot", vid start och växling av gångart.

Utförande

Se kap. 3.3.5

Gruppen

Se kap. 3.3.6

Bedömning

Se kap. 3.3.5

6.1.3 Moment 2 Distanskontroll

15 poäng

F/FL/T B

Område

Område och utförande se skiss 10.7

Kommandon

1 kommando för "fot"

1 kommando eller handtecken för "sitt"

1 kommando för "hit"

1 kommando och/eller handtecken för "ligg"

1 kommando eller handtecken för "hit"

1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.15

Bedömning

Se kap. 3.3.15

6 poäng dras av för varje gång hunden intar fel ställning.

6.1.4 Moment 3 Apportering

10 poäng

F/FL/T B

Område

Domaren anvisar startpunkten.

Föremål

Ett föremål enligt kap. 2.4.1

Kommandon

1 kommando eller handtecken för "apport"

1 kommando eller handtecken för "loss"

1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.9

Bedömning

Lämnar föraren sin plats innan momentet avslutats, eller kommer inte hunden in med föremålet till föraren blir poängen 0.

6.1.5 Moment 4 Bärande och överlämnande

10 poäng

F/FL/T B

Område

Område och utförande se skiss 10.6

Kommandon

1 kommando och/eller handtecken för "hoppa upp"

1 kommando eller handtecken för "hit"

1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.10

Bedömning

Hoppar hunden ner blir betyget M.
Om hunden går direkt till föraren när den ställts ner, innan domaren givit order att kalla in, blir betyget högst B.

6.1.6 Moment 5 Fjärrdirigering

10 poäng

F/FL/T B

Område

Område och utförande se skiss 20.5 och kap. 2.4.1

Kommandon

1 kommando och/eller handtecken för "spring till mittpunkten"

1 kommando eller handtecken för "stanna"

1 kommando och/eller handtecken för "spring till bordet" för vart och ett av de tre borden

1 kommando för "hoppa upp" eller "stanna" för vart och ett av de tre borden

1 kommando eller handtecken för "hit"

1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.16

Bedömning

Om hunden inte går till mittpunkten, borden genomförs i fel ordningsföljd, eller om föraren lämnar sin plats, blir betyget M.

6.1.7 Moment 6 Gunga

10 poäng

F/FL/T B

Område

Område och utförande se skiss 20.9 och kap. 2.4.1

Kommandon

1 kommando och/eller handtecken för "hoppa upp"

1 kommando för "stanna"

1 kommando eller handtecken för vardera "fortsätt"

Utförande

Föraren intar grundställning med hunden framför hindret. På kommando "upp" och/eller ett handtecken ska hunden gå upp på plankan via uppgången och på kommando "stanna" genast stanna.

På domarens order går föraren fram i höjd med hunden och med ett kommando eller handtecken följer hunden fram till slutet av plankan och stannar där.

På domarens order och ett kommando eller handtecken lämnar hunden hindret via nedgången. De fortsätter några steg efter hindret och där gör föraren halt och hunden intar själv grundställningen.

Hunden ska gå hela längden utan att visa oro eller osäkerhet.

Bedömning

Om hunden hoppar ner innan den gått halva längden blir poängen 0.

Om hunden hoppar ner sedan den gått halva längden blir betyget M.

Osäkert och/eller stressat beteende eller otillräcklig koordination ska beaktas.

6.1.8 Moment 7 Stege

10 poäng

F/FL/T B

Område

Område och utförande se skiss 20.7 och kap. 2.4.1

Kommandon

1 kommando och/eller handtecken för "klättra"

1 kommando för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.18

Bedömning

Om hunden hoppar ner innan den gått halva stegen blir poängen 0.

Om hunden hoppar ner sedan den gått halva stegen blir betyget M.

Om hunden hoppar ner från den sista pinnen blir betyget högst B.

Om hunden faller mellan pinnarna men kan ta sig upp självständigt och utan hjälp blir betyget M, men kan ges poäng.

Enstaka steg på de långsgående bjälkarna ska beaktas.

Använder hunden under en längre sträcka en av de långsgående bjälkarna eller visar stor osäkerhet, blir betyget M.

6.1.9 Moment 8 Tunnel

10 poäng

F/FL/T B

Område

Område och utförande se skiss 20.8 och kap. 2.4.1

Kommandon

1 kommando och/eller handtecken för "kryp"

1 kommando eller handtecken för "stanna"

1 kommando eller handtecken för "fot"

Utförande

Se kap. 3.3.13

Bedömning

Om hunden inte lämnar hindret eller inte stannar på kommando blir betyget M.

6.1.10 Moment 9 Platsliggande

10 poäng

F/FL/T B

Område

Område och utförande se skiss 10.1

Kommandon

1 kommando eller handtecken för "ligg"

1 kommando eller handtecken för "sitt"

Utförande

Se kap. 3.3.11

Utan påverkan av föraren ligger hunden lugnt medan den andra hunden genomför moment 1–8.

Bedömning

Om hunden lämnar sin plats mer än 3 m sedan den andra hunden fullföljt sitt fjärde moment blir betyget M men kan få poäng.

Om hunden lämnar sin plats mer än 3 m innan den andra hunden fullföljt sitt fjärde moment blir poängen 0.

Om hunden sitter eller står, men är kvar på platsen, blir det 5 poäng avdrag.

7 Näsarbete Klass V

Avd A

7.1 Spår Klass V

RH-F V

7.1.1	Moment	Maxpoäng Spårarbete (Hundföraren lägger spåret) Föremål, 3 x 10 poäng Markeringsövning	100 poäng 50 poäng 30 poäng 20 poäng
-------	--------	--	--

7.1.2 Spår klass V

RH-F V

Förarspår

400 steg med 2 räta vinklar och 3 egna bruksföremål enligt 2.4.2.

Starten markeras med en skylt som visar spårets riktning.

Efter en kort paus på startpunkten går föraren med normala steg i anvisad riktning. Han får inte skrapa med fötterna eller stanna upp.

Föremålen ska läggas på spåret, inte bredvid.

Spårets ålder

20 minuter.

7.1.3 Utförande Klass V

RH-F V

Generella bestämmelser för utförandet, se kap 3.

Spårtid

Max 15 minuter

Bedömning

Bedömning enligt kriterier i kap 3.

7.1.4 Markeringsövning (se 3.4.5)

RH-F V

När spårarbetet är avslutat anmäler sig föraren hos domaren med hunden kopplad och i grundställning. Föraren meddelar hur hunden markerar. Därefter går han till platsen för markeringsövningen och utför den.

7.2 Ytsök Klass V

RH-FL V

7.2.1	Moment	Maxpoäng Sökarbete Markering	100 poäng 30 poäng 70 poäng
-------	--------	---	--

7.2.2 Område för Ytsök Klass V

RH-FL V

Sökområde

5.000 m² öppen och betäckt terräng.

Gömställen ska väljas så att hunden kan få visuell och fysisk kontakt med figuranten.

Figuranter

1 figurant.

7.2.3 Utförande av Ytsök Klass V

RH-FL V

Generella bestämmelser för utförandet, se kap 3.

Söktid

Max 10 minuter

Bedömning

Kriterier för bedömning, se kap 3.

Om figuranten inte hittas kan provet inte godkännas.

Felmarkering ger 20 poäng avdrag.

Viktigt vid bedömning är samarbetet mellan hund och förare.

7.3 Ruinsök Klass V

RH-T V

7.3.1	Moment	Maxpoäng	100 poäng
		Sökarbete	30 poäng
		Markering	70 poäng

7.3.2 Område för Ruinsök Klass V

RH-T V

Sökområde

Rasmassor, minst 400–600 m² i ett plan, kan bestå av olika byggnadsmaterial.

Figuranter

1 figurant.

7.3.3 Utförande av Ruinsök Klass V

RH-T V

Generella bestämmelser för utförandet, se kap 3.

Föraren får följa hunden så snart domaren tillåter. Det blir som regel när hunden tydligt arbetar fritt.

Söktid

Max 10 minuter

8 Näsarbete Klass A

Avd A

8.1 Spår Klass A

RH-F A

8.1.1	Moment	Maxpoäng	200 poäng
		ID-föremål	10 poäng
		Uppsök av ID-föremål	10 poäng
		Spårupptag	10 poäng
		Spårabete	70 poäng
		Förmål 5 x 8 poäng	40 poäng
		Hitta spårläggaren	30 poäng
		Markering av spårläggaren	30 poäng

8.1.2 Område för Spår Klass A

RH-F A

Främmande spår

1.000 steg

Vinklar

4 tydliga vinklar, räta eller trubbiga

Föremål

5 bruksföremål som håller vittring väl och vars färg inte avviker alltför mycket mot terrängen.

Spårets ålder

90 minuter

Start

På spårets början läggs ett ID-föremål (så att det inte syns från baslinjen) i en ruta på 20 x 20 m. Baslinjen markeras till höger och vänster.

Spårläggaren går in i uppsöksrutan från höger eller vänster sida och placerar ID-föremålet inom rutan. Det blir spårets startpunkt.

Efter en kort paus går spårläggaren ut spåret i anvisad riktning.

Spåret

Spåret bör gå så naturligt som möjligt, anpassat till terrängen och innehålla växlande terräng.

Terrängen kan bestå av skog, ängar och fält, och kan korsa stigar och vägar.

Spårläggaren går hela spåret i normal takt, utan att stanna upp eller skrapa med fötterna när han lägger föremålen. Spårläggaren ger domaren en noggrann skiss med all nödvändig information, som t.ex. ordningsföljden av föremål och tydliga ögonmärken i terrängen.

GPS är önskvärd.

Spårläggaren lägger 5 föremål längs spåret.

Föremålen ska läggas på spåret, inte bredvid. Spårläggaren noterar platsen för varje föremål på skissen. Föremålen ska beskrivas tydligt eller märkas.

Spårets slut

Spårläggaren ska ligga eller sitta på spårets slut. Han ska ha intagit sin plats innan föraren får starta.

8.1.3 Utförande av Spår Klass A

RH-F A

Allmänt

Generella bestämmelser för utförandet, se kap 3.

Utförande

Föraren kopplar loss hunden vid baslinjen och sänder den för att hitta ID-föremålet.

Hunden ska söka systematiskt och hitta ID-föremålet inom 3 minuter. Föraren får hjälpa den med valfria kommandon och/eller handtecken utan att gå över baslinjen.

När ID-föremålet är funnet går föraren till hunden och kopplar i förekommande fall upp den i linan för att börja spårarbetet.

Om hunden inte finner ID-föremålet men tar upp spåret, kan föraren stanna hunden för att sätta på linan, eller meddela domaren att hunden får spåra fritt.

Skulle hunden inte ta upp spåret inom 3 minuter kan föraren låta hunden söka vidare inom totaltiden, men föraren får inte gå in i rutan. Domaren kan dock avbryta arbetet om hunden uppenbart är ovillig eller inte klarar att lösa uppgiften.

Spårtid

Max 20 minuter inklusive ID-föremålet.

Bedömning

Bedömning enligt kriterier i kap 3.4, samt:

- Arbetet i uppsöksrutan och markering av ID-föremålet
- Upptag och utarbetande av spåret
- Kontroll av föremålen i kronologisk ordning
- Självständig markering av spårläggaren vid spårslutet
- Om spårläggaren inte hittas kan provet inte godkännas och poängen blir max 139
- Om markering av spårläggaren eller föremål påverkas av föraren blir poängen för markering 0.
- Domaren kan avbryta arbetet när som helst om han är helt säker på att hunden inte kan fortsätta arbetet självständigt.

Om hunden inte hittar ID-föremålet och börjar spårningen inom 3 min. blir det 0 poäng för denna del.

Om föraren anmält att hunden skallmarkerar, men hunden tydligt markerar spårläggaren utan att skälla, blir betyget för markeringen M.

Om hunden inte skäller riktat mot spårläggaren eller tillfälligt lämnar spårläggaren, blir betyget högst B.

8.2 Ytsök Klass A

RH-FL A

8.2.1 Moment	Maxpoäng	200 poäng
Markeringsövning		20 poäng
Styrbarhet		20 poäng
Sökintensitet		10 poäng
Rörlighet		10 poäng
Självständighet		10 poäng
Samarbete, lägesuppfattning, överblick		10 poäng
Figurantmarkering, 2 x max 60 poäng		120 poäng

7.2.2 Område för Ytsök Klass A

RH-FL A

Sökområde

20.000 m² (100 x 200 m), öppen och betäckt terräng

Markeringar

Områdets ytterkanter och mittstig ska markeras.

Figuranter

Gömställen ska väljas så att hunden kan få visuell och fysisk kontakt med figuranten.

2 figuranter.

Medhjälpare

Till ca 15 minuter före första start ska området vallas av genom att flera personer och en hund går kors och tvärs i området.

8.2.3 Markeringsövning (se 3.4.5)

RH-FL A

Föraren anmäler sig hos domaren med hunden i koppel och meddelar hur hunden markerar och går till anvisad plats och genomför markeringsövningen.

8.2.4 Utförande av Ytsök Klass A

RH-FL A

Allmänt

Generella bestämmelser för utförandet, se kap 3.

Efter markeringsövningen går föraren till startpunkten för ytsöket och domaren informerar föraren om det sökuppgiften.

Söktid

Max 15 minuter

Utförande

Föraren sänder ut hunden att söka på anvisning av domaren.

Hunden ska genomsöka området enligt förarens dirigering i djupa sökslag, växelvis åt båda sidor. Föraren får bara röra sig längs mittstigen, utom vid markeringar.

Enstaka sökslag bakåt av hunden är inte felaktigt.

Föraren kan välja att göra ett grovsök genom området, och utan poängavdrag vända och göra fler skick på återvägen.

Bedömning

Bedömning enligt kriterier i kap 3.4.

Första felmarkeringen ger ett avdrag av 40 poäng.

En missad figurant gör att provet inte kan godkännas, och maximal poäng blir då 139.

8.3 Ruinsök Klass A

RH-T A

8.3.1 Moment	Maxpoäng	200 poäng
Markeringsövning		20 poäng
Styrbarhet		20 poäng
Sökintensitet		10 poäng
Rörlighet		10 poäng
Självständighet		10 poäng
Taktik och samarbete		10 poäng
Figurantmarkering, 2 x max 60 poäng		120 poäng

8.3.2 Område för Ruinsök Klass A

RH-T A

Sökområde

Rasmassor av olika byggnadsmaterial minst 800–1.000 m², ett eller flera plan.

Rena byggnadssök är inte tillåtna, dock kan enstaka utrymmen få finnas i området.

I ett område för ruinsök A måste det finnas mörka rum eller hålrum, och ha ca 1 m djupa legor.

Föraren får en orientering i forma av en skiss.

Figuranter

2 figuranter, övertäckta.

Störning

Pyrande eld, motorljud, hammarslag, trummande, ljud i högtalare etc.

Medhjälpare

Minst 15 minuter före första start ska området vallas genom att flera personer och en hund går kors och tvärs i området. Omedelbart före och under hundarnas arbete ska två personer utan hund gå kors och tvärs i området.

8.3.3 Markeringsövning (se 3.4.5)

RH-T A

Föraren anmäler sig hos domaren med hunden i koppel och meddelar hur hunden markerar och går till anvisad plats och genomför markeringsövningen.

8.3.4 Utförande av Ruinsök Klass A

RH-T A

Allmänt

Generella bestämmelser för utförandet, se kap 3.

Efter markeringsövningen går föraren till startpunkten för ruinsöket och domaren informerar föraren om det sökuppgiften.

Söktid

Max 15 minuter

Markering

På anvisning av domaren fortsätter arbetet efter en markering. Föraren kan sända hunden en gång från fyndstället (se 3.4).

Bedömning

Bedömning enligt kriterier i kap 3.4.

Första felmarkeringen ger ett avdrag av 40 poäng.

En missad figurant gör att provet inte kan godkännas, och maximal poäng blir då 139.

9 Näsarbete Klass B

Avd A

9.1 Spår Klass B

RH-F B

9.1.1	Moment	Maxpoäng	200 poäng
	ID-föremål		10 poäng
	Uppletande av ID-förmål		10 poäng
	Spårupptag		10 poäng
	Spårarbete		70 poäng
	Föremål 8 x 5 poäng		40 poäng
	Hitta spårläggaren		30 poäng
	Markering av spårläggaren		30 poäng

9.1.2 Område för Spår Klass B

RH-F B

Främmande spår

2.000 steg

Vinklar

8 tydliga vinklar, skarpa, räta eller trubbiga

Föremål

8 bruksföremål som håller vittring väl och vars färg inte avviker alltför mycket mot terrängen.

Spårets ålder

180 minuter

Start

På spårets början läggs ett ID-föremål (så att det inte syns från baslinjen) i en ruta på 30 x 30 m. Baslinjen markeras till höger och vänster.

Spårläggaren går in i uppsöksrutan från höger eller vänster sida och placerar ID-föremålet inom rutan. Det blir spårets startpunkt.

Efter en kort paus går spårläggaren ut spåret i anvisad riktning.

Spåret

Spåret bör gå så naturligt som möjligt, anpassat till terrängen och innehålla växlande terräng.

Terrängen kan bestå av skog, ängar och fält, och kan korsa stigar och vägar.

Spårläggaren går hela spåret i normal takt, utan att stanna upp eller skrapa med fötterna när han lägger föremålen. Spårläggaren ger domaren en noggrann skiss med all nödvändig information, som t.ex. ordningsföljden av föremål och tydliga ögonmärken i terrängen.

GPS är önskvärd.

Spårläggaren lägger 8 föremål längs spåret.

Föremålen ska läggas på spåret, inte bredvid. Spårläggaren noterar platsen för varje föremål på skissen. Föremålen ska beskrivas tydligt eller märkas.

Spårets slut

Spårläggaren ska ligga eller sitta på spårets slut. Han ska ha intagit sin plats innan föraren får starta.

9.1.3 Utförande av Spår Klass B

RH-F B

Allmänt

Generella bestämmelser för utförandet, se kap 3.

Spårtid

Max 45 minuter inkl. uppletande av ID-föremålet. Max 3 minuter för att hitta ID-föremålet.

Utförande

Föraren kopplar loss hunden vid baslinjen och sänder den för att hitta ID-föremålet.

Hunden ska söka systematiskt och hitta ID-föremålet inom 3 minuter. Föraren får hjälpa den med valfria kommandon och/eller handtecken utan att gå över baslinjen.

När ID-föremålet är funnet går föraren till hunden och kopplar i förekommande fall upp den i linan för att börja spårarbetet.

Om hunden inte finner ID-föremålet men tar upp spåret, kan föraren stanna hunden för att sätta på linan, eller meddela domaren att han låter hunden spåra fritt.

Skulle hunden inte ta upp spåret inom 3 minuter kan föraren låta hunden söka vidare inom totaltiden, men föraren får inte gå in i rutan. Domaren kan dock avbryta arbetet om hunden uppenbart är ovillig eller inte klarar att lösa uppgiften.

Bedömning

Bedömning enligt kriterier i kap 3.4, samt:

- Arbetet i uppsöksrutan och markering av ID-föremålet
- Upptag och genomförande av spåret
- Kontroll av föremålen i kronologisk ordning
- Självständig markering av spårläggaren vid spårslutet
- Om spårläggaren inte hittas kan provet inte godkännas och poängen blir max 139.
- Om markering av spårläggaren eller föremål påverkas av föraren blir poängen 0 för det.
- Domaren kan avbryta arbetet när som helst om han är helt säker på att hunden inte kan fortsätta arbetet självständigt.

Om hunden inte hittar ID-föremålet och börjar spårningen inom 3 min. blir det 0 poäng för denna del.

Om föraren anmält att hunden skallmarkerar, men hunden tydligt markerar spårläggaren utan att skälla, blir betyget för markeringen M.

Om hunden inte skäller riktat mot spårläggaren eller tillfälligt lämnar honom, blir betyget högst B.

9.2 Ytsök Klass B

RH-FL B

9.2.1 Moment Maxpoäng 200 poäng

Styrbarhet	20 poäng
Sökintensitet	20 poäng
Rörlighet	10 poäng
Självständighet	10 poäng
Samarbete, lägesuppfattning, överblick	20 poäng
Figurantmarkering, 3 x max 40 poäng	120 poäng

9.2.2 Område för Ytsök Klass B

RH-FL B

Sökområde

35.000 – 40.000 m² öppen och minst 50% betäckt terräng med begränsad insyn, kan innehålla enstaka byggnader

Figuranter

Gömställen ska väljas så att hunden kan få visuell och fysisk kontakt med figuranten, men gömställen som är typiska för terrängen (t.ex. jaktorn) och som hunden inte kan nå eller se in i, är tillåtna. Höga gömslen upp till 3 m är tillåtna.

Höga gömslen ska finnas minst 20 m innanför områdets gränser, och särskild hänsyn ska tas till vindriktningar.

3 figuranter.

Medhjälpare

Till ca 15 minuter före första start ska området vallas av genom att flera personer och en hund går kors och tvärs i området.

9.2.3 Utförande av Ytsök Klass B

RH-FL B

Allmänt

Generella bestämmelser för utförandet, se kap 3.

Taktik

Föraren kan fritt välja sin söktaktik, och ska informera domaren om den före arbetet. Om föraren får anledning att ändra taktik under sökandet ska domaren alltid informeras, tidtagningen stoppas inte.

Söktid

Max 30 minuter

Utförande

På domarens anvisning sänder föraren ut hunden från det ställe han valt i sin taktik.

När hunden klart lämnat föraren ger domaren honom tillåtelse att lämna startpunkten.

Hunden ska genomsöka området enligt förarens dirigering i sökslag, växelvis åt båda sidor.

Förutsatt att föraren meddelar en taktikändring kan han sända hunden på nytt sök från en fyndplats, utan poängavdrag. Annars ska föraren gå tillbaka till den plats där han anmälde markeringen.

Föraren anmäler markeringen och får efter domarens order bege sig till hunden, eller göra påvisning.

Denna del av provet slutar med att föraren avanmäler sig och domaren meddelar betygsättningen.

Bedömning

Bedömning enligt kriterier i kap 3.4.

Första felmarkeringen ger ett avdrag av 40 poäng.

En missad figurant gör att provet inte kan godkännas, och maximal poäng blir då 139.

9.3 Ruinsök Klass B

RH-T B

9.3.1 Moment	Maxpoäng	200 poäng
	Styrbarhet	20 poäng
	Sökintensitet	20 poäng
	Rörlighet	10 poäng
	Självständighet	10 poäng
	Taktik och samarbete	20 poäng
	Figurantmarkering, 3 x max 40 poäng	120 poäng

9.3.2 Område Ruinsök Klass B

RH-T B

Sökområde

Rasmassor, olika byggnadsmaterial minst 1.200–1.500 m², ett eller flera plan.

Rena byggnadssök är inte tillåtna, dock kan enstaka utrymmen få finnas i området.

För klass B skall området innehålla minst 6 gömslen, varav minst 2 mörka rum eller hålor, minst 2 djupa legor med figurant täckt med rasmaterial eller minst 2 höga gömslen max 2 m. högt. Området måste ha minst 2 varianter av gömslen.

Vid höga gömslen måste vindförhållandena särskilt beaktas.

Figuranter

3 figuranter gömda, helt övertäckta.

Störningar

Pyrande eld, motorljud, hammarslag, trummande, ljud i högtalare etc.

Medhjälpare

Till ca 15 minuter före första start ska området vallas av genom att flera personer och en hund går kors och tvärs i området. Omedelbart före och under hundarnas arbete ska flera personer utan hund gå omkring i området.

9.3.3 Utförande av Ruinsök Klass B

RH-T B

Allmänt

Generella bestämmelser för utförandet, se kap 3.

Söktid

Max 30 minuter

Markering

På order av domaren fortsätter sökarbetet efter en markering. Föraren får sända ut hunden på fortsatt sök en gång från fyndstället.

Bedömning

Bedömning enligt kriterier i kap 3.4.

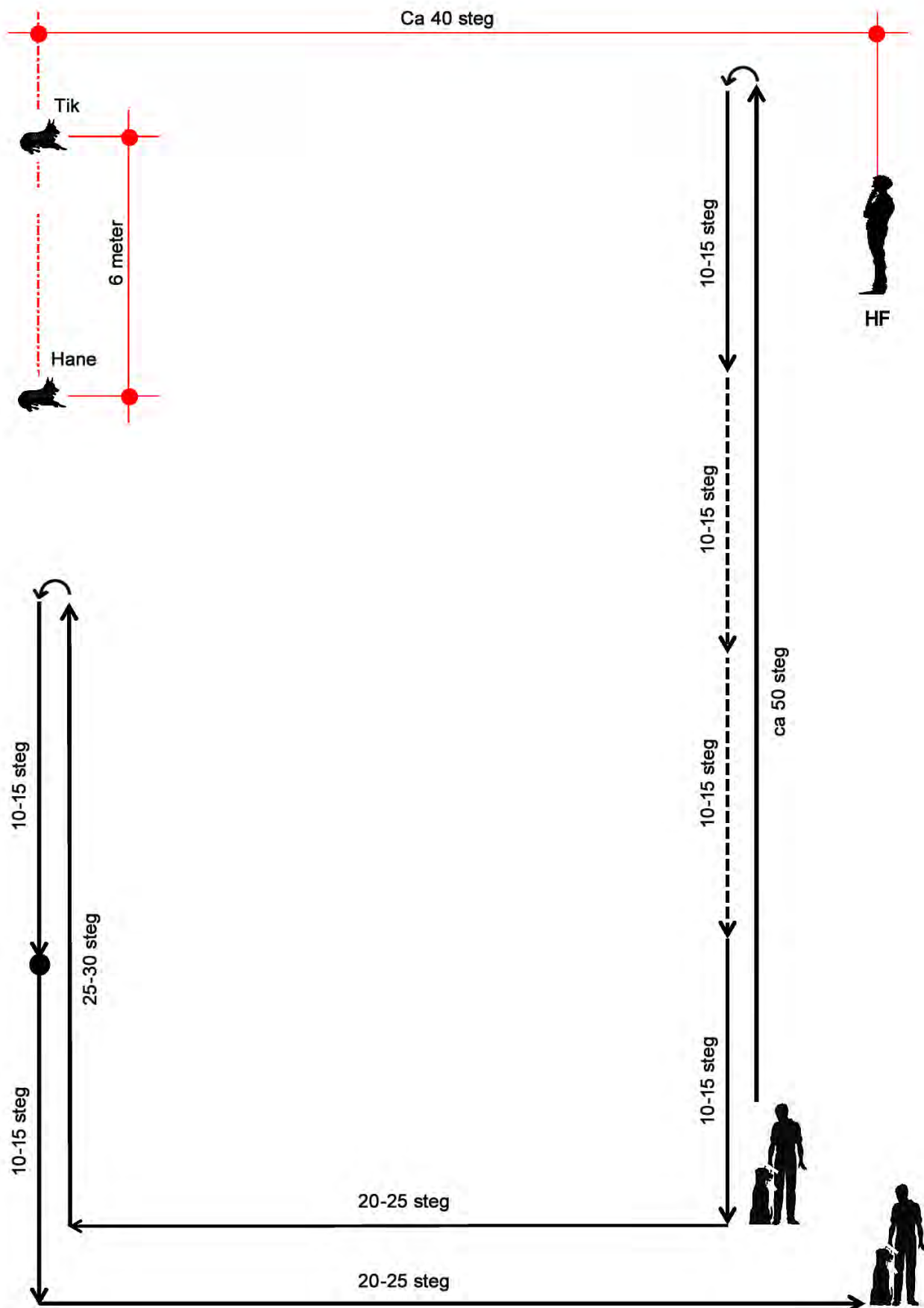
Första felmarkeringen ger ett avdrag av 40 poäng.

En missad figurant gör att provet inte kan godkännas, och maximal poäng blir då 139.

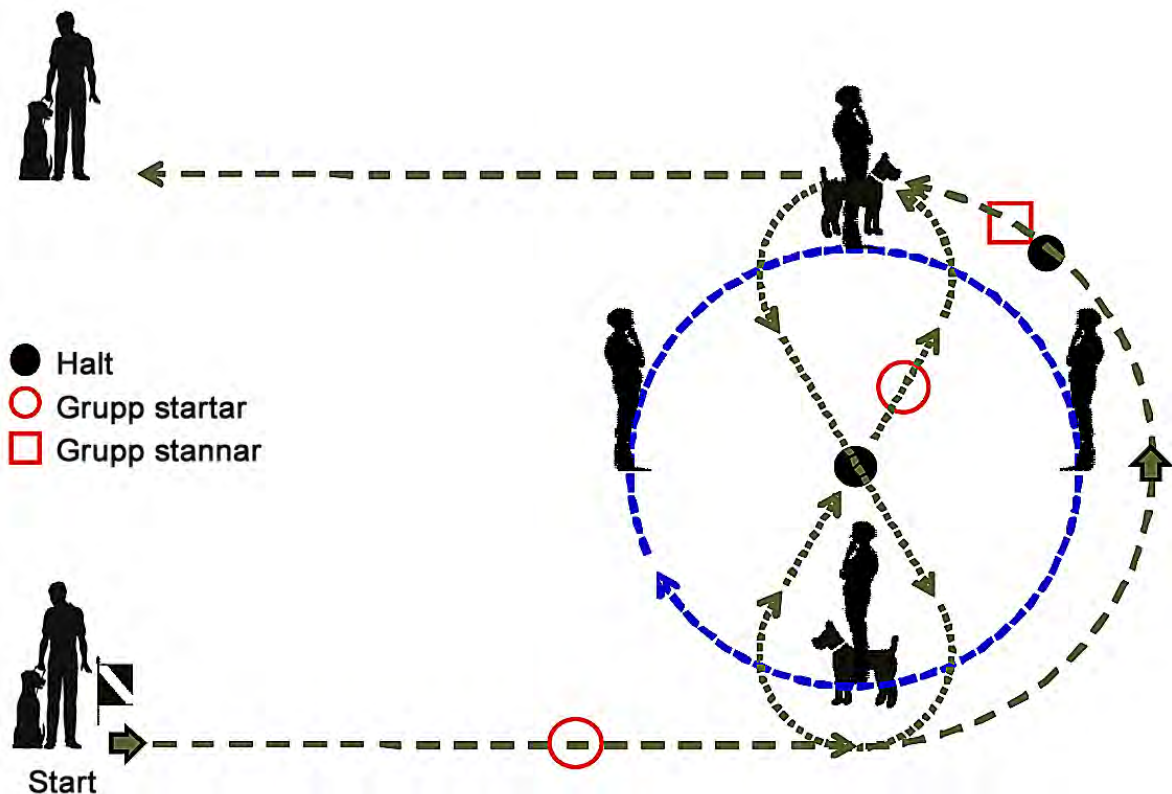
10 Bilaga – Skisser Lydnad

10.1 Linförighet / Fritt följ

Platserna för platsliggande för hanhundar och tikar samt förarens plats är exempel, och kan ändras med hänsyn till förhållandena på platsen.



10.2 Persongrupp



Tillägg: Apportföremål



5 apportföremål, beskrivning av material och storlek att välja från.

Material: Läder, trä, plast, lättmetall, kombination.

Storlek: Längd 10–25 cm, bredd 5–10 cm, tjocklek 3–6 cm, runt 3–6 cm

Använd INTE:

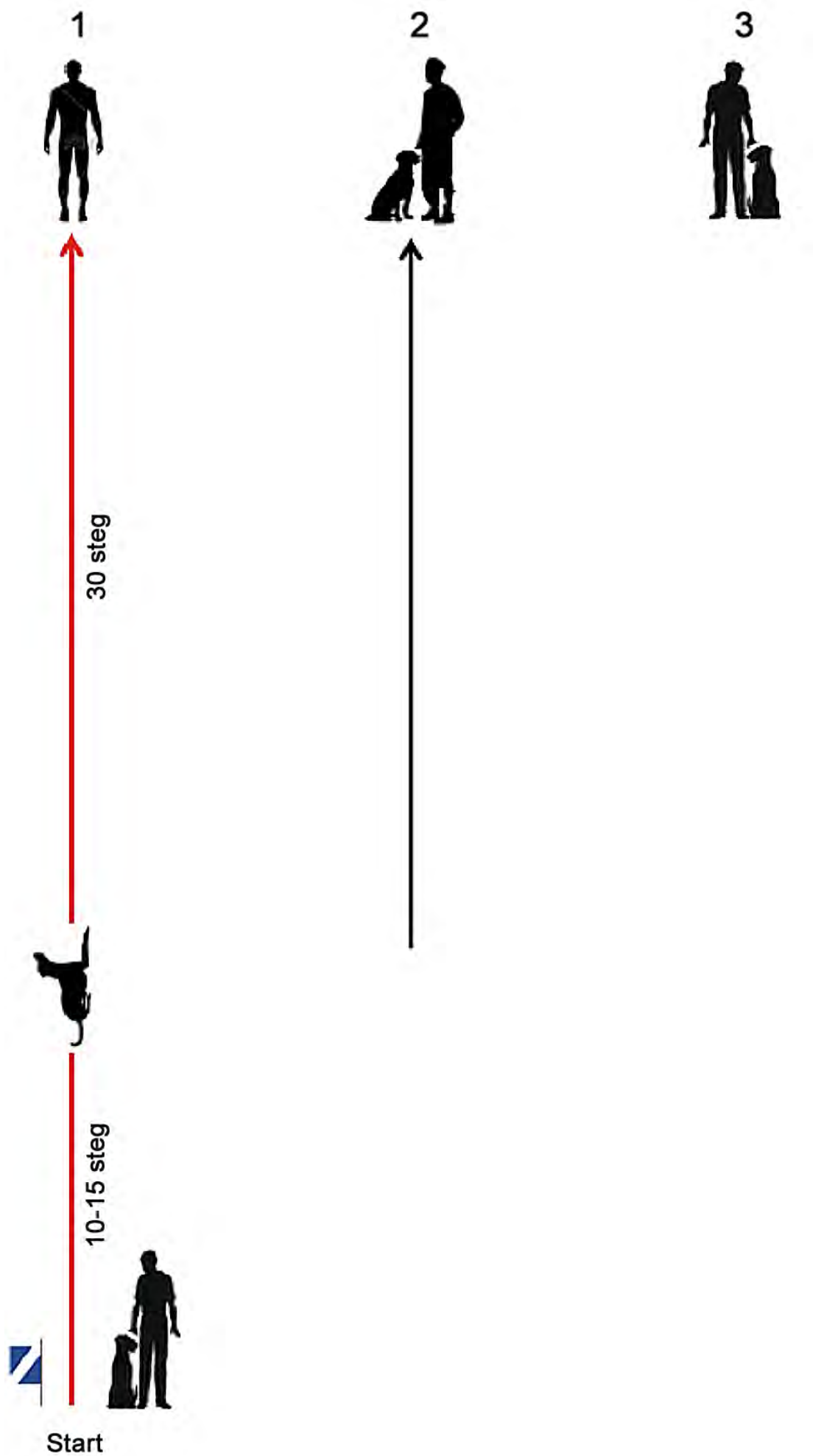
- Glas, porslin, ömtåliga föremål
- Sprayburkar eller andra burkar under tryck
- Behållare med vätska
- Tuber med krämer eller liknande
- Plastburkar av någon sort
- För tunga eller för lätta föremål <200 >500 g
- För små eller för stora



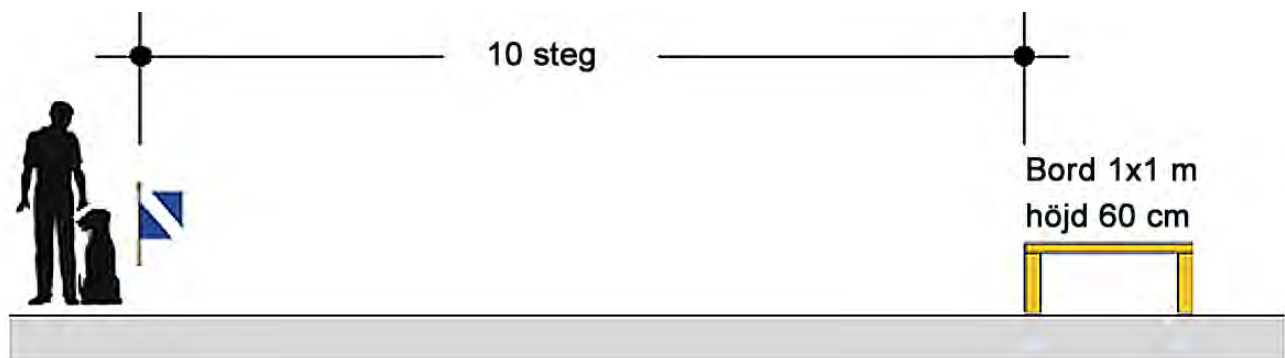
Använd t.ex.:

1. Pennskrin mjuk plast / läder
2. Glasögonfodral
3. Handborste, trä
4. Kläd- eller skoborste
5. Plastsko / träsko
6. Borste trä eller plast
7. Läderfodral
8. Glasögonfodral mjukt, plast
9. Ficklampa i fodral
10. Band, hårt lindat
11. Ficklampa plast, gummi eller metall
12. Kak-kavel
13. Tvättlina hårt lindad (butikdförpackn.)

10.3 Platsläggande och inkallande

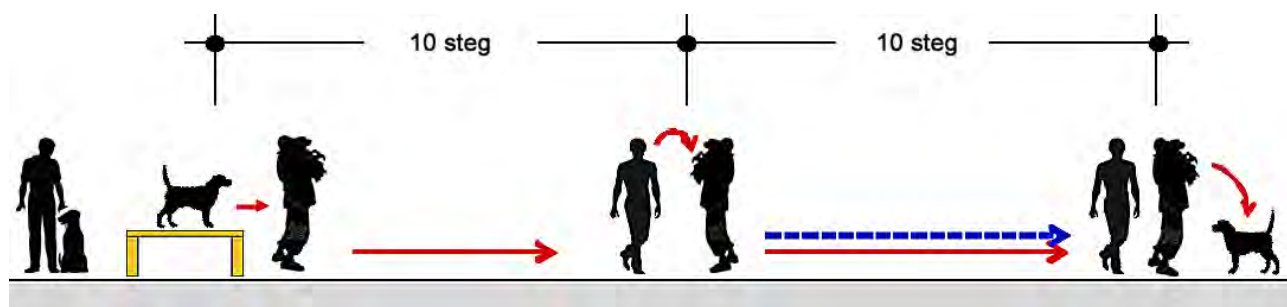


10.4 Växla ställning

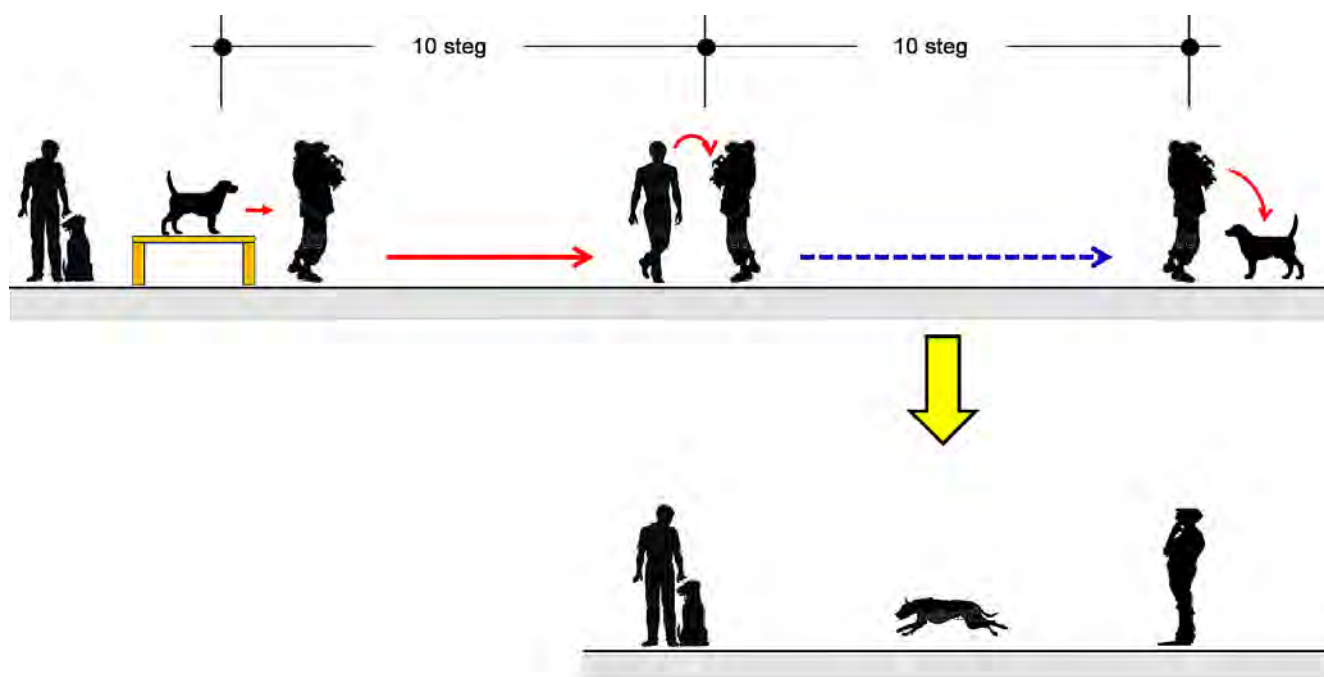


- ▲ Sitt
- Ligg
- Stå

10.5 Bärande och överlämnande – V



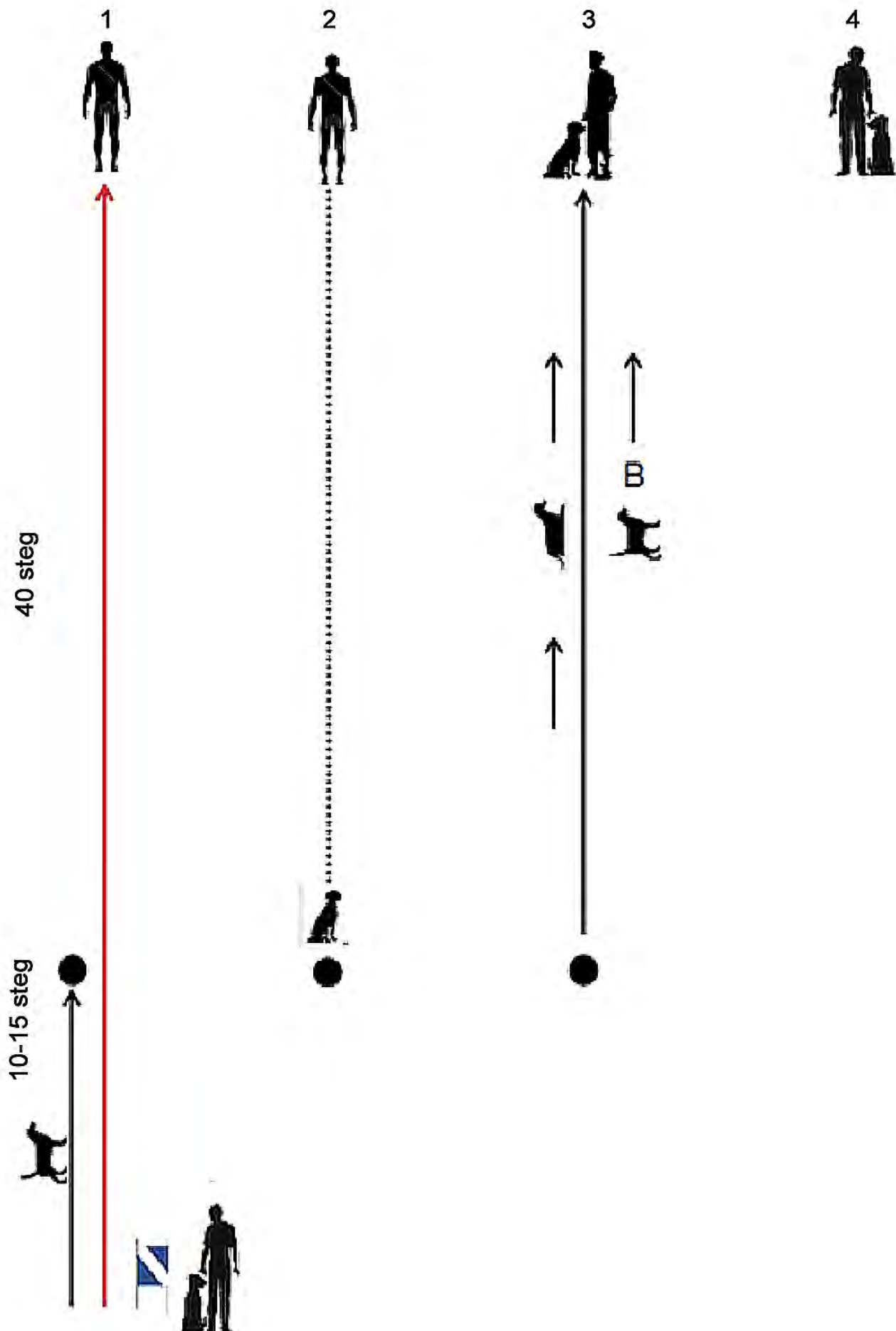
10.6 Bärande och överlämnande – A, B



10.7 Distanskontroll

I klass A är ordningsföljden Sitt - Hit - Ligg - Hit.

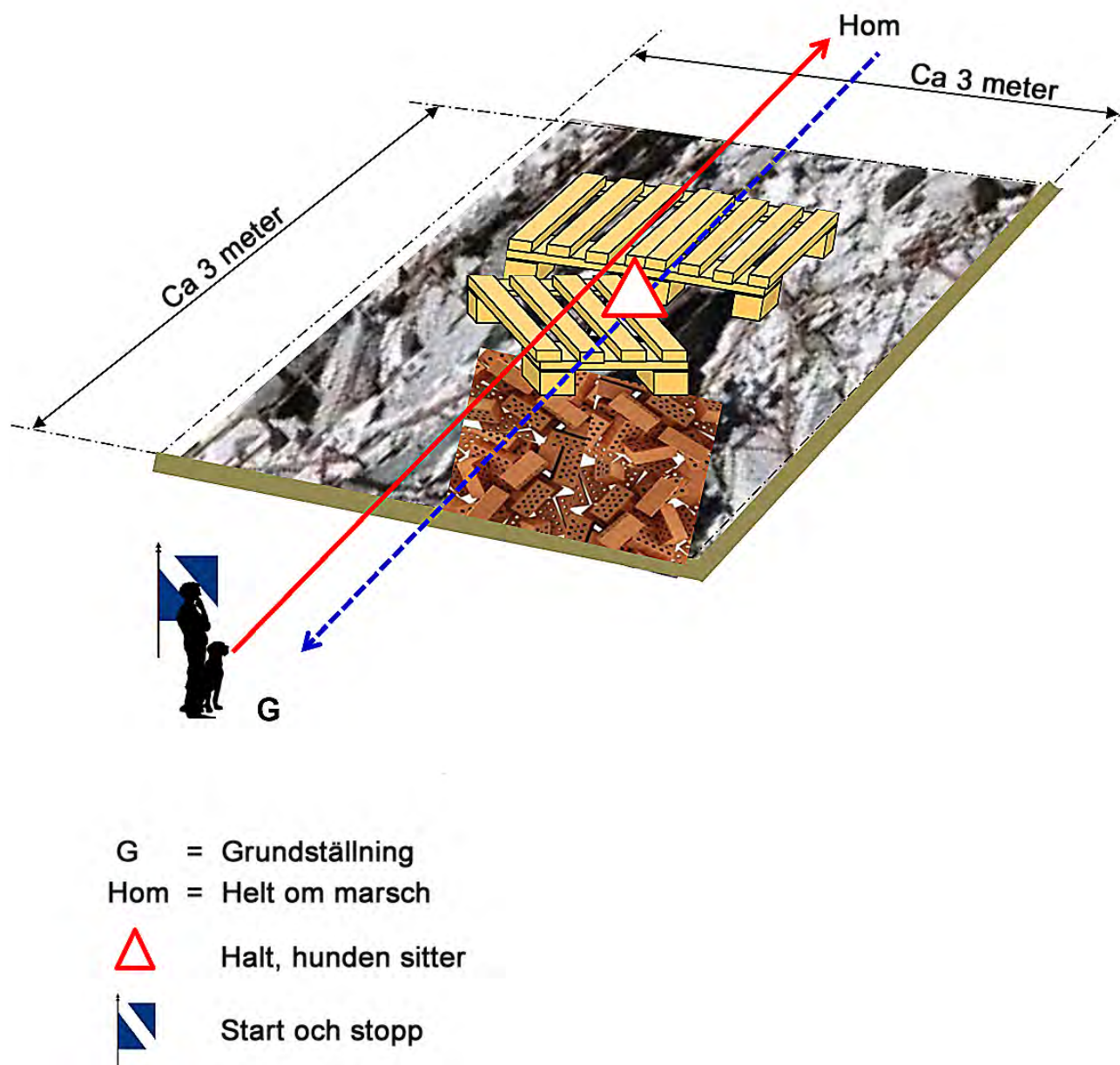
I klass B är ordningsföljden Sitt - Hit - Ligg - Stå - Hit.



20 Bilaga – Skisser Miljöprov

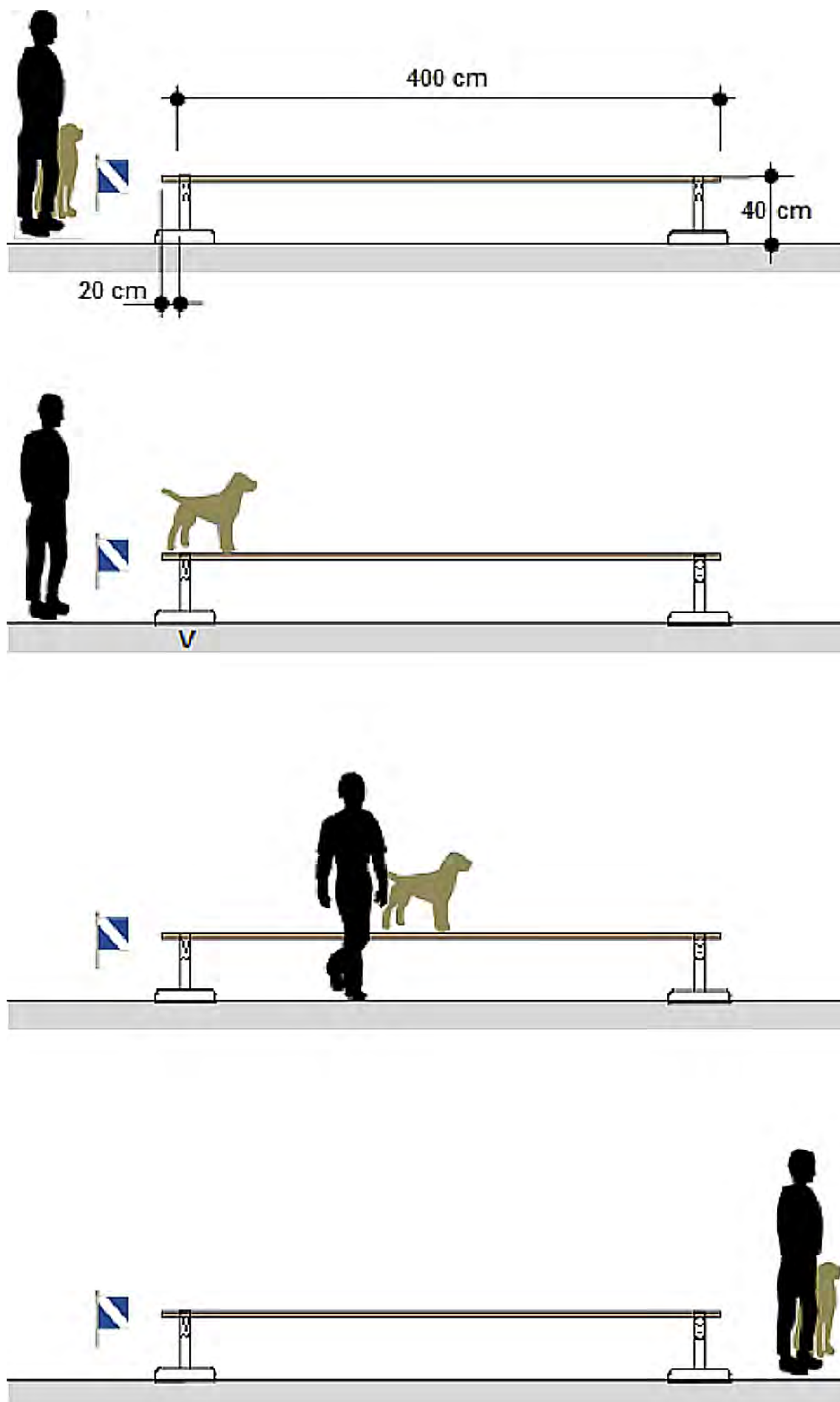
Alla konstruktioner beskrivs i denna bilaga. Lämpliga material kan väljas fritt, men funktioner och måtten skall vara korrekta.

20.1 Obehagligt underlag

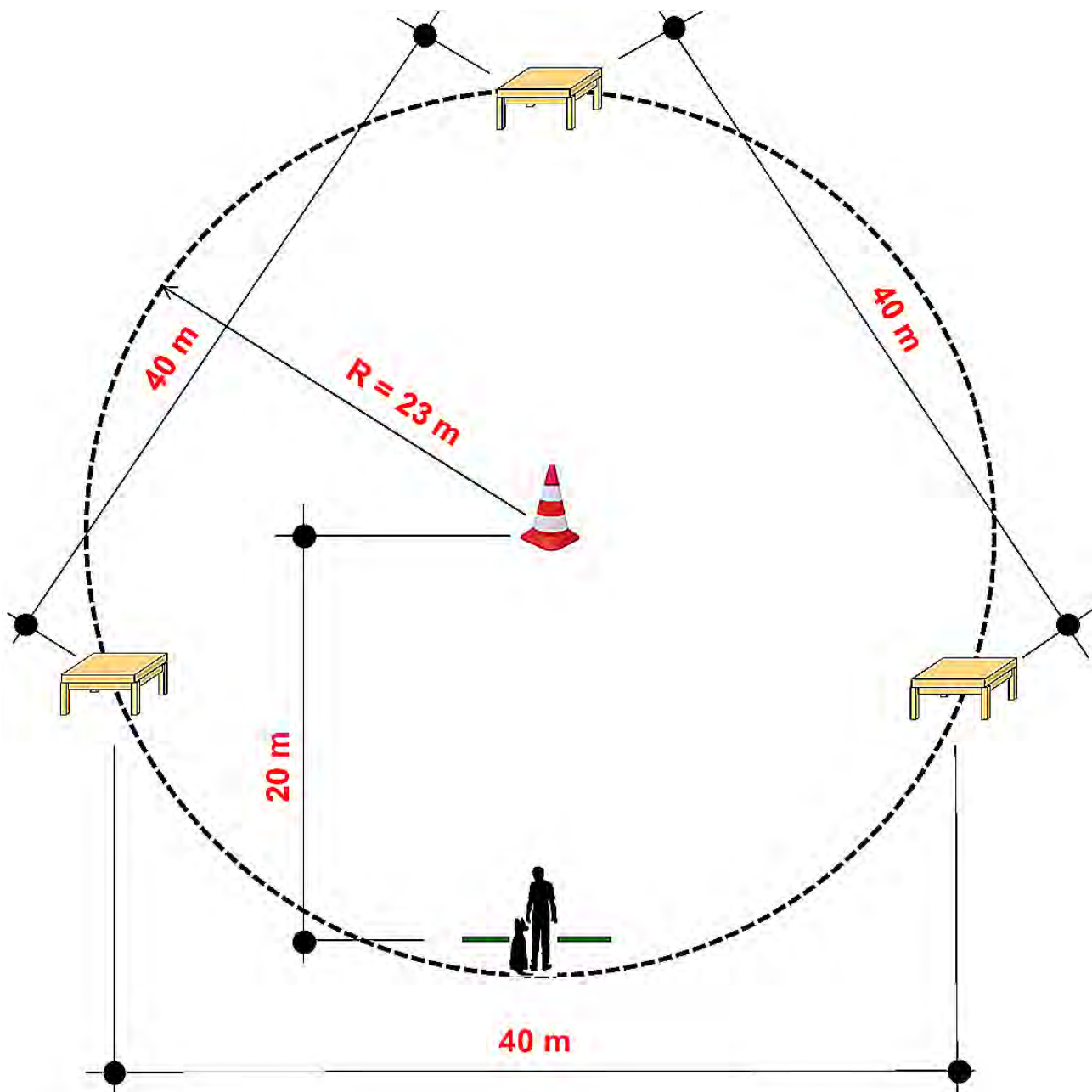


20.2 Stabil planka

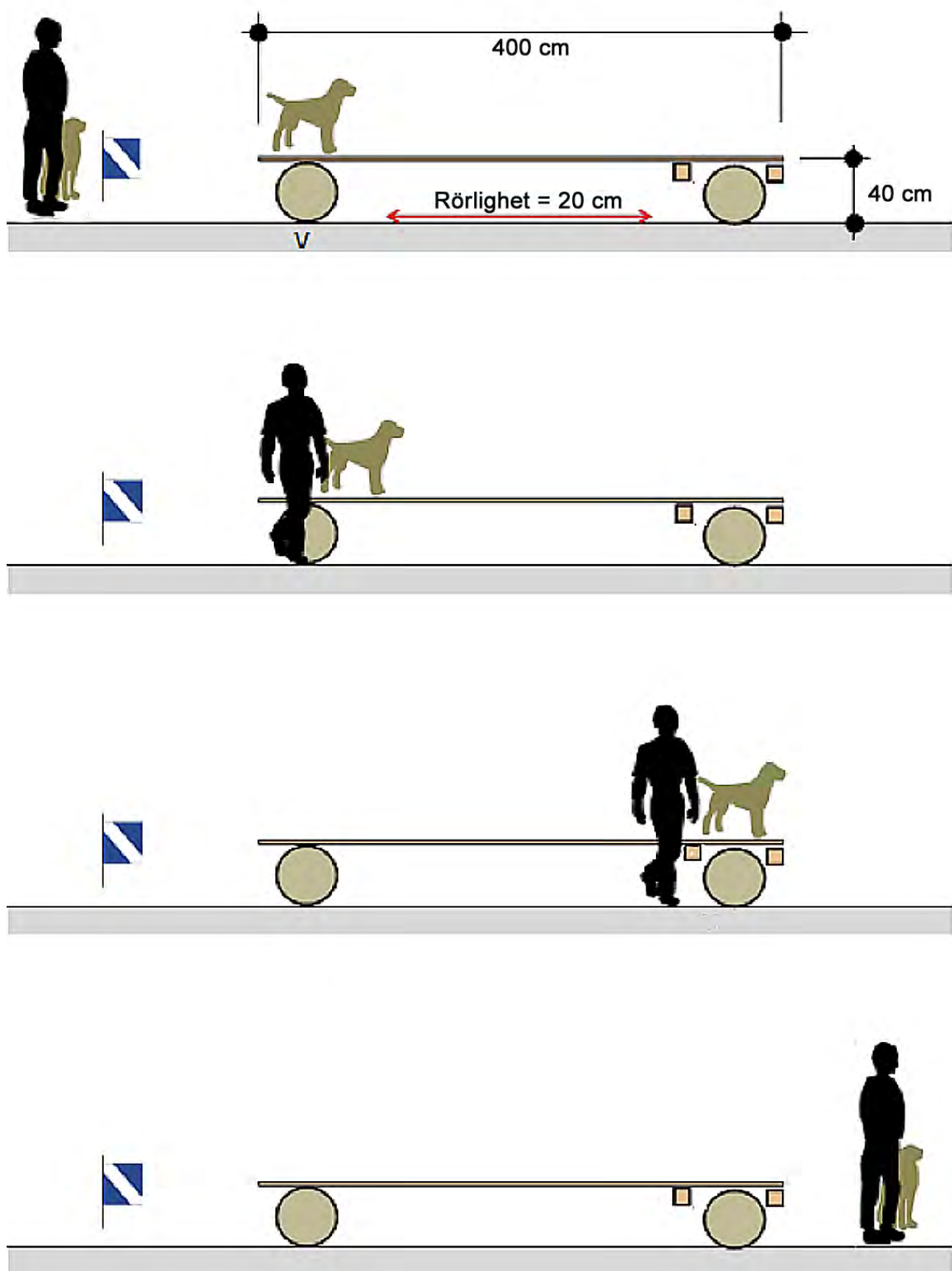
Som stöd kan också andra konstruktioner användas. Stöden ska finnas i båda ändarna av plankan.



20.5 Fjärrdirigering

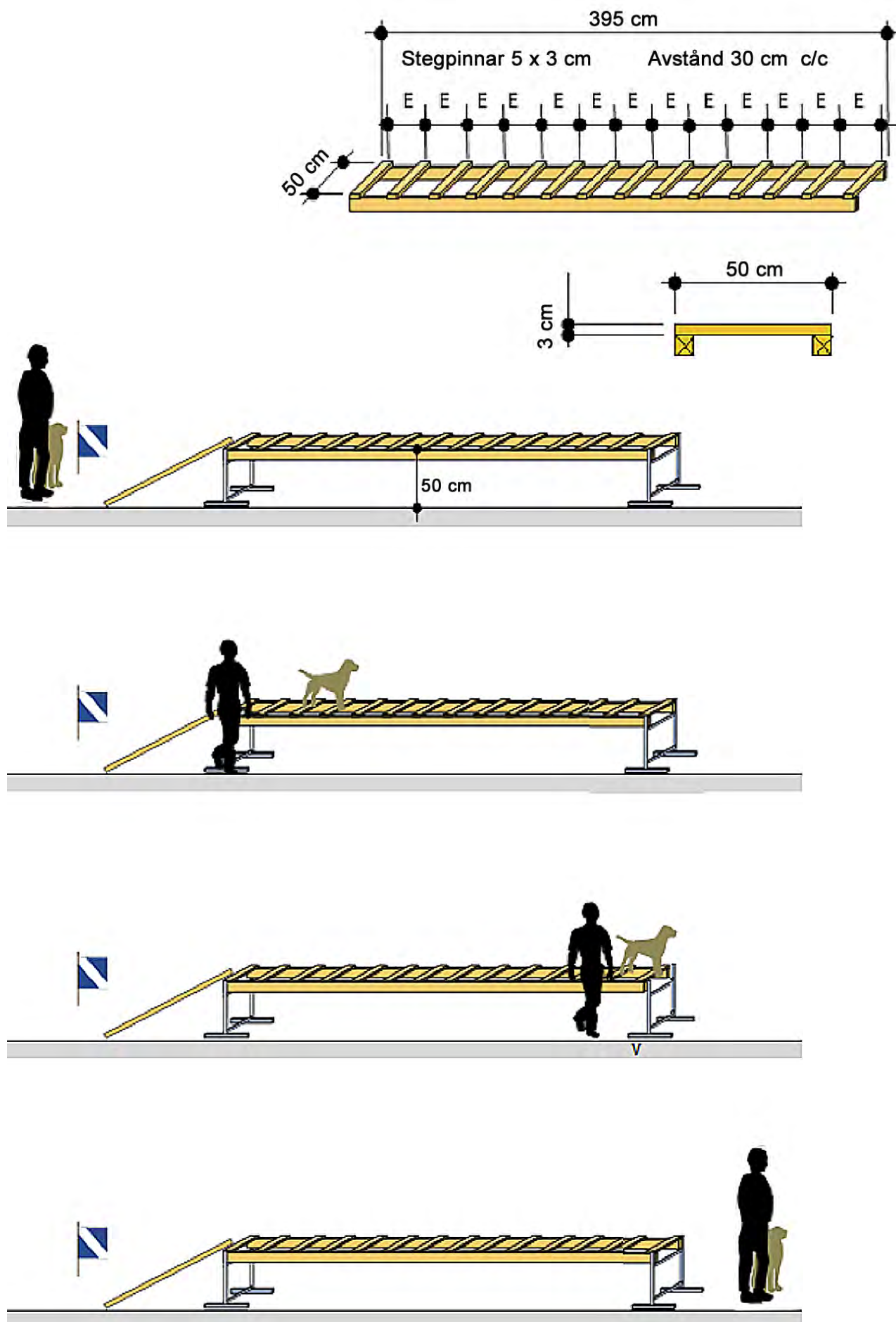


20.6 Rörlig planka

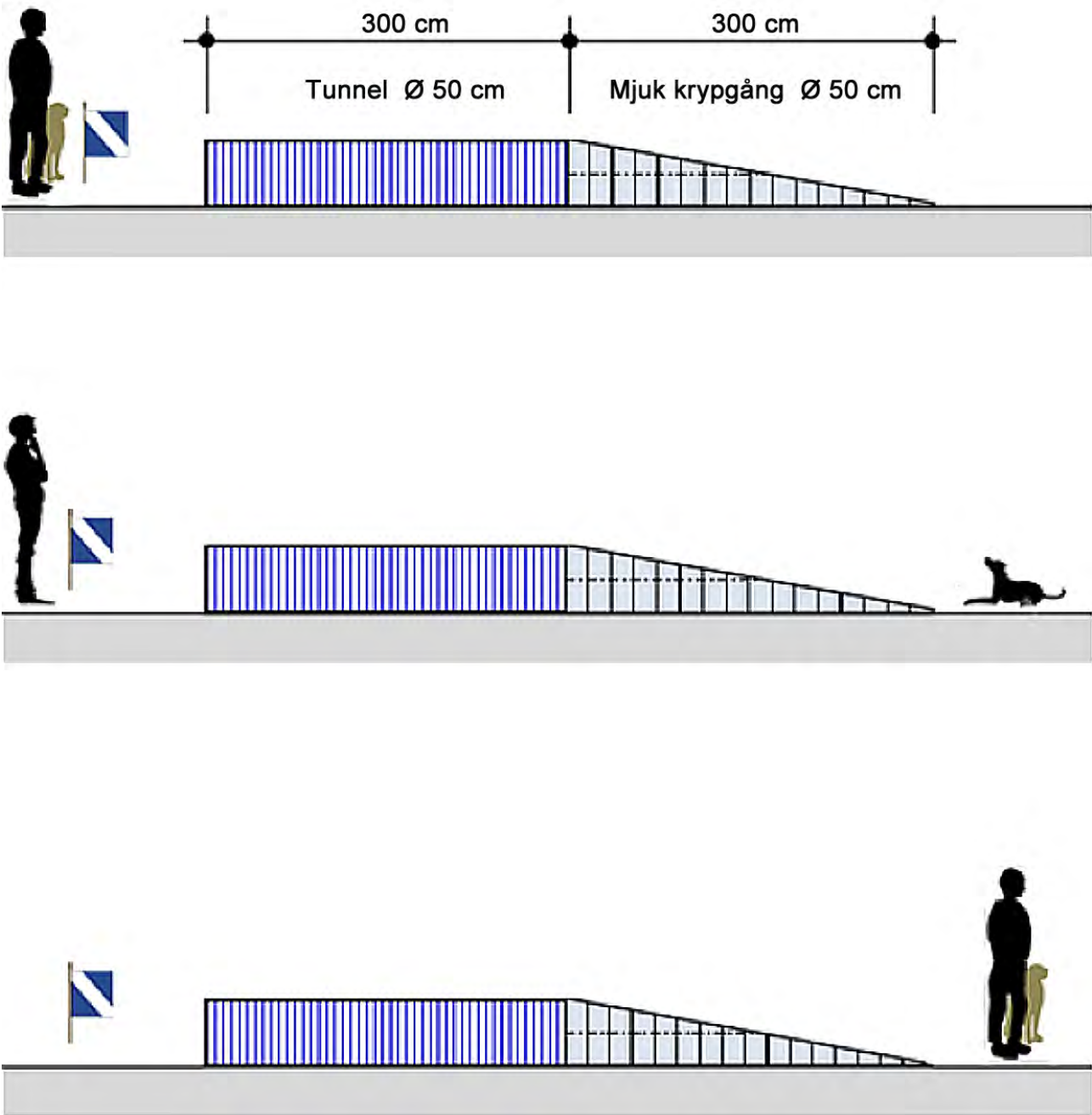


20.7 Stege

I klass A går föraren med vid hunden, i klass B går hunden själv till sista stegpinnen och stannar där.



20.8 Tunnel



20.9 Gunga

Liknande konstruktioner med samma mått och rörlighet är tillåtna.

